Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 241 (2225). 13 ШАНБА ОКТЯБРЬ 1973 й.

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади. Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Эртага — Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги ходимлари куни

Дон, «оқ олтин», сабзавот ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ишида қишлоқ ва шаҳар меҳнаткашлари, колхозчи ва селекционер олимлар, механизатор ва машинасозлар ҳамкорлик кўрсатишмоқда.

Чексиз далаларда, боғ-роғларда, мўл-кўл маҳсулот етиштиришга турли касб соҳиблари ҳам муносиб улуш қўшмоқдалар. Бу қишлоқ хўжалигини ривожлантириш партия ва бутун халқнинг ягона шиори эканлигининг ёрқин ифодасидир.

«Ўроқ ва Болға» иттифоқи йилдан-йилга мустаҳкамланмоқда. Мана шунинг учун ҳам қишлоқ хўжалик ходимларининг байрами колхозчиларнинггина эмас, балки, барча шаҳарликлар, ишчиларнинг ҳам умумий байрамидир.

Яқинда Тошкентда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев иштирокида ўтказилган пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг йиғилишида янги социалистик мажбуриятлар қабул қилинди. Ўзбекистон пахтакорлари беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида Она-Ватанга мисли кўрилмаган даражада кўп — 4 миллион 850 минг тонна «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилишди.

Пахтакорлар Ўзбекистоннинг улкан «оқ олтин» хирмонини бунёд этишдаги умумхалқ курашида колхоз ва совхозларга оталиқ ёрдами кўрсатаётган ва уларга янги замонавий техника етказиб бераётган барча шаҳарлик ишчилар, машинасозларга таянмоқдалар.

БУХОРО ОБЛАСТИ. Шофиркон районидаги Ильич номли совхознинг Ленин ордени кавалери Мансур Одилов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилишган. Бригадада кўпминг килограммчи теримчилар кўп. Марзия Бақоева ана шундайлардан бири. У бир кунда 200 килограммдан ошириб пахта термоқда.

СУРАТДА: М. Бақоева.

Ш. Мўминов фотоси.

Факт ва рақамлар

Республикамиз пойтахти машинасозлари 1973 йилги турли хил қишлоқ хўжалик техникалари ишлаб чиқариш давлат планларини муваффақиятли бажармоқдалар.

Ўтган 9 ой мобайнида қишлоққа:

14 минг 268 та Т-28х4 маркали трактор;

5.204 пахта териш машинаси;

5.822 чигит экиш сеялкаси;

Пахтани қоп-қанорсиз ташиб берувчи 26 минг 473 та минг трактор прицепи;

720 подбор терувчи машина;

2856 та қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши ва ғўза баргларини дефолиация қилишда фойдаланиладиган пуркагич-чанглатгич агрегатлари етказиб берди.

«Ташсельмаш», «Ташхимсельмаш» ва «Узбексельмаш» заводлари январь-сентябрь ойларида қишлоқ учун 38,8 миллион сўмлик турли хил машиналар ишлаб чиқарди. Бу ўтган йилнинг шу давридагидан 1 минг 861 минг сўм кўп демакдир.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

12 октябрда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XII пленуми бўлди. Пленумга шаҳар, район партия комитетларининг биринчи секретарлари, шунингдек область партия комитетларининг идеология иши масалалари билан шуғулланувчи секретарлари таклиф этилди.

Пленумнинг кун тартиби:

1. Пахта ҳамда деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини йиғиб-териб олишни ва тайёрлашни кучайтириш ҳамда Совет Иттифоқидаги пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг ўртоқ Л. И. Брежнев қатнашган йиғилишида қабул қилинган юксак социалистик мажбуриятларни бажаришни тезлаштириш чоралари тўғрисида.

2. КПСС XXIV съездининг қарорлари асосида халқ маорифини янада такомиллаштириш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари.

3. Республика партия ташкилотида партия ҳужжатларини алмаштиришнинг бориши тўғрисида.

Пленумда биринчи масала юзасидан Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. К. Камолов, Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. Раҳимов, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. М. Муртазоев, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғ. Ғоибов, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари М. И. Иброҳимов, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари В. Н. Қодиров, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари Н. М. Муродов, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари Қ. А. Аҳмедов, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. Шамсиддинов, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. Х. Худойберганов доклад қилдилар.

Пленум кун тартибидаги иккинчи масала юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов доклад қилди. Ўзбекистон ССР маориф министри С. Шермуҳамедов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими давлат комитети раиси П. Қаюмов, олий ва ўрта махсус таълим министри Ғ. Абдураҳмонов қўшимча доклад қилдилар.

Иккинчи масалани муҳокама қилишда Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари В. В. Окунский, Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретари К. Ризаев, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов, «Узколхозстрой» раиси С. А. Омеров, Қўрғонтепа район партия комитетининг биринчи секретари А. И. Исмоилов қатнашдилар.

Республика партия ташкилотида партия ҳужжатларини алмаштиришнинг бориши тўғрисида пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири Г. М. Орлов ахборот берди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан пленум тегишли қарорлар қабул қилди.

Пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Ишчи ва деҳқон биродарлиги

БУРЧГА САДОҚАТ

Заводимиз коллективи пойтахт областининг Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхозини ўз оталиғига олишган. Шунинг учун ҳам биз бу хўжаликка қўлимиздан келган ёрдамимизни аямаляпмиз. Яқинда йиғим-терим ишларига кўмаклашиш учун икки механик ҳайдовчимизни юбордик.

Йил бошидан буён хўжалик меҳнаткашларига чорвачилик фермалари, болалар боғчаси, селикат буюмлари омборхонасига ишлатиш учун бешта темир дарвоза тайёрлаб жўнатдик.

Энди икки оғиз сўз селикат буюмлари омборхонаси ҳақида. Бу — минерал ўғитлар сақлайдиган бино ҳисобланади. Биз колхоз раисидан бундай омборхонани қуриш тўғрисида эшитганимизда унинг баъзи бир юмушларини бажариб беришни ўз зиммамизга олдик. Корхонамиз инженер-конструктори М. Саидхонов хўжаликда бўлиб, бу объект қурилиши схемасини, унга қанча темир-бетон конструкцияси кетишини аниқлаб қайтди. Объект пойдеворини тайёрлашда ҳам 18 механизация лашган колонна коллективи билан бирга заводимиз вакиллари актив қатнашди.

Қишлоқ меҳнаткашлари, биздан металл қирқувчи асбоб, газ ёрдамида пайвандлайдиган аппарат ва электродлар, шунингдек икки тонна ҳар хил металл олишди.

Мактабларда янги ўқув йили бошланишидан олдин кўрсатган ёрдамимиз ҳам салмоқли бўлди. Биз колхоздаги қишлоқ мактаби ва парта доскалари ремонти учун икки бочка бўёқ ва бошқа зарур материаллар юбордик.

Ҳозирги вақтда коллективимиз қишлоқдаги биродарларимизнинг навбатдаги яна бир буюртмасини бажаряпти. Яъни болалар боғчалари учун қайиқ ва арғимчоқлар тайёрлаяпмиз. Биз бу буюртмани бажариш учун бутун кучимизни ишга соляпмиз.

Ўз оталиғимизга олган бу хўжаликка корхонамиз вакиллари бир неча бориб, уларнинг меҳмонлари бўлишган. Колхоз заршунослари билан учрашган пайтларда, пахта теримининг қандай бораётганлигини, план топшириқларини муваффақиятли бажарилаётганлиги билан қизиққанлар. Хўжалик меҳнаткашлари ҳам заводимиз коллективи кучаётган зафарларини эшитиб беҳад суюнишади.

Ҳал қилувчи йилда колхоз меҳнаткашлари мўл-кўл пахта ҳосили етиштирилди. Буни кўриб биз ҳам заршунослар, билан бир қаторда ғоят қувонамиз.

А. УРАЗОВ,
«Главстройиндустрия»нинг тажриба-механика заводи слесари, Меҳнат Қизил байроқ ордени кавалери.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XII ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ХАЛҚ МАОРИФИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ СОҲАСИДА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми «КПСС XXIV съездининг қарорлари асосида халқ маорифини янада такомиллаштириш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари» тўғрисида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ О. У. Салимовнинг докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, мамнуният билан шуни қайд қиладики, Коммунистик партиянинг доимий диққат-эътибори ва ғамхўрлиги туфайли мамлакатимизда халқ маорифининг жуда кенг системаси вужудга келтирилди, юксак даражада ўқимишли, ҳар томонлама ривожланган, ғоявий эътиқодли, жисмоний соғлом кишилар — коммунистик жамиятнинг актив қурувчиларини тайёрлаш вазифаси изчиллик билан ҳал этилмоқда.

Ёшларга умумий ўрта таълим беришга ўтишни тугаллаш ва умумий таълим мактабини янада ривожлантириш тўғрисида, ҳунар-техника ва олий таълим системасини такомиллаштириш ҳамда қишлоқ умумий таълим мактабини янада яхшилаш чоралари тўғрисида кейинги вақтларда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қабул қилган қарорлари, халқ маорифи тўғрисида ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар қонунларининг асослари СССР Олий Советининг VI сессиясида қабул қилинганлиги ғоят катта аҳамиятга эга бўлди.

Халқ маорифи бўғинларини комплекс ривожлантиришнинг ва такомиллаштиришнинг КПСС XXIV съезди белгилаб берган кенг программасини амалга ошириш йўлида Ўзбекистонда катта иш қилинди.

Ҳозирги вақтда халқ хўжалигида ишлаб турган меҳнаткашларнинг 66 проценти олий ҳамда тўлиқ ва тўлиқсиз ўрта маълумотга эга. Республикада олий маълумотли 292 минг мутахассис ва ўрта махсус маълумотли 355 минг мутахассис бор. Олий ва махсус маълумотли мутахассислар сони фақат кейинги ўн йилнинг ўзидагина қарийб икки ярим баравар кўпайди. Шу вақт ичида олий ўқув юртлари тайёрлаб бераётган мутахассислар 2,7 баравар ва техникумларни битириб чиқаётган мутахассислар 3,4 баравар кўпайди.

Болаларни мактабгача тарбиялаш муассасалари йилдан йилга кўпаймоқда, уларда олиб борилаётган ишлар яхшиланмоқда, мактабларда, билим юртларида, техникумларда ва олий ўқув юртларида таълим-тарбия ишларининг даражаси ошиб бормоқда, уларнинг моддий базаси мустаҳкамланмоқда. Ўтган 8 йил ичида болалар боғчаларида ва ясliларида тарбияланувчилар сони 2,5 баравар кўпайди, 1 миллион 458 минг ўринли мактаблар қурилди, янги 96 та ҳунар-техника билим юртлари ташкил этилди, 73 та янги техникум ва 8 та олий ўқув юрти очилди, олий ва ўрта малакали 500 мингга яқин мутахассис ҳамда 300 минг нафардан кўпроқ малакали ишчи тайёрланди ва ўқишларни битириб чиқди.

Ўқувчилар ва студент ёшларни ўқитиш ва тарбиялаш сифати яхшиланмоқда, бу иш турмуш билан, коммунистик қурилиш практикаси билан тобора мустаҳкам боғланмоқда. Ўқув юртларини битириб чиқаётганларнинг катта кўпчилиги яхши билимдон, партияга чексиз содиқ, меҳнатсевар, интернационализм руҳида тарбияланган, ўзларининг бутун кучларини, ғайратларини социалистик Ватан қудратини мустаҳкамлашга сарфлашга тайёр бўлиб турган кишилардир.

Шу билан бирга Ўзбекистон ССР партия ва совет органларининг, министрликлар ва идораларнинг халқ маорифига раҳбарлик қилиш фаолиятида ҳали ҳам жиддий камчиликлар бор. Бундай камчиликлар аввало халқ маорифи системасининг бошланғич бўғинига — мактабгача тарбия муассасаларига қилинаётган раҳбарликда рўй бермоқда. Уларнинг кўплари болаларни тарбиялаш, мактабда ўқишга тайёрлаш вазифаларини ҳали ҳам яхши уддалаётганлари йўқ. Республикада мактабгача тарбия муассасаларини кўпайтириш ва кенгайтириш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланилмаётир.

Умумий таълим мактабларининг, айниқса қишлоқ мактабларининг ишида жиддий камчиликлар ва нуқсонларга йўл қўйилмоқда, бу эса, ўқувчиларнинг дарслардан ўзлаштириш даражаси пасайиб кетишига, бир синфда икки йил қолиш ҳоллари содир бўлишига ва мактабни тамомламай кетиб қолишларнинг кўпайишига олиб келмоқда. Политехника таълими, меҳнат тарбияси ва касб танлашга йўллаш тузук ташкил этилмаган. Ишчи ёшларнинг кечки (сменали) мактабларининг иши қатъий равишда яхшиланиши керак.

Ҳунар-техника таълими системасида ёш ишчиларни тайёрлаш ҳам ошиб бораётган талаблардан орқада қолмоқда. Республикадаги ҳунар-техника билим юртлари саноатда ишлаш учун келаётган ишчиларнинг 20 проценти ва қишлоқ хўжалигида ишлаш учун келаётган ишчиларнинг 40 процентини тайёрлаб бермоқда. Ҳунар-техника билим юртларини энг қобилиятли ёшлар билан тўлдиришга кам эътибор берилаётир.

Ўрта махсус ва олий таълимни ташкил этишда ҳал этилмаган масалалар кўп. Республика Госплани, бир қанча министрликлар ва идоралар кадрлар тайёрлашни планлаштиришни қониқарли равишда амалга оширмаётирлар. Техникумларда ва олий ўқув юртларида ўқитиш жараёнини такомиллаштириш, мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш учун лозим бўлган чоралар кўрилмаётир. Умумий назарий фанларни, шу жумладан математика, физика, механикани ўқитишга, студентларга ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқариш кўникмаларини, одамлар билан ишлашни ўргатишга кам эътибор берилмоқда.

Олий ўқув юртларида комплекс ва коллектив тадқиқотлар ҳали ҳам тузук ривожлантирилмаётир, олимларнинг кучи ва эътибори энг муҳим ва перспективали халқ хўжалик проблемаларини ишлаб чиқишга режали равишда жалб қилинмаётир. Студентлар илмий-тадқиқот ишларига етарли равишда тортилмаётир.

Ўқувчи ёшларни тарбиялашдаги камчиликлар тугатилгани йўқ. Мактабларда, ҳунар-техника билим юртларида ва техникумларда тарих ва жамиятшуносликка доир баъзи дарслар, олий ўқув юртларида ижтимоий фанларга доир баъзи лекциялар ва семинарлар айрим ҳолларда ғоявий-назарий ва методика жиҳатидан паст даражада ўтказилмоқда. Ўқишдан ташқари ишларни ўтказишда формализм ҳали ҳам кўп.

Муаллимлар ва ўқитувчиларни, шунингдек халқ маорифи системасининг раҳбар кадрларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашда камчиликлар бор.

Ўқув юртларининг моддий базасини ривожлантириш суст бормоқда. Очилиши планлаштириб қўйилган 23 та ҳунар-техника билим юртидан фақат 13 таси ишга туширилди. Мактаблар қуриш айниқса қишлоқ жойларда қониқарсиз бормоқда. Техникумлар ва олий ўқув юртлари қуриш планлари йилдан-йилга бажарилмасдан келаётир.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми айрим область, шаҳар ва район партия комитетлари, меҳнаткашлар депутатлари Советларининг ижроия комитетлари, республика министрликлари ва идоралари ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялашни янада яхшилаш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланмаётганликлари, партия ва ҳукуматнинг халқ маорифи масалаларига доир қарорларини бажариш борасида ташкилотчилик ишларини етарли равишда олиб бормаётганликлари халқ маорифини ривожлантиришдаги камчиликларнинг рўй беришига кўп жиҳатдан сабаб бўлмоқда, деб ҳисоблайди. Ўқув юртларининг раҳбар кадрларини сифат жиҳатидан танлаш айрим ҳолларда етарли равишда таъминланмаётир, халқ маорифи бўлимларининг, мактабларнинг, ҳунар-техника билим юртларининг, техникумларнинг ва олий ўқув юртларининг раҳбарларига нисбатан таълим-тарбия ишларининг аҳволи учун талабчанлик ҳали ҳам паст.

Ўқув юртларидаги кўпгина бошланғич партия ташкилотлари маъмуриятнинг фаолиятини дуруст контроль қилмаётирлар, педагогик коллективлар ҳаётидаги энг муҳим, актуал проблемаларни муҳокамага камдан-кам қўймоқдалар ва шу тариқа ўқув юртларининг ишига лозим даражада таъсир ўтказмаётирлар.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Республика экономикасини, фани ва маданиятини ривожлантириш, ижтимоий тараққиёт ва фан-техника тараққиёти, ёшларга умумий ўрта таълим беришга ўтишни ушбу беш йилликда тугаллаш, халқ хўжалигининг барча тармоқлари учун малакали ишчилар ва мутахассислар тайёрлаш сифатини яхшилаш талабларига мувофиқ умумий ўрта, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимни янада такомиллаштиришга қаратилган чора ва тадбирларни изчиллик билан амалга ошириш республика партия ташкилотининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин.

2. Республика партия, совет органлари, олий ва ўрта махсус таълим, маориф, соғлиқни сақлаш министрликлари, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими давлат комитети, ўзининг ўқув юртлари бўлган министрликлар ва идоралар ёшларни ўқитиш ва тарбиялашдаги камчиликларни тугатишга доир зарур чораларни амалга оширишда партия ва ҳукуматнинг халқ маорифи масалаларига доир қарорларининг, шунингдек СССР Олий Советининг «СССРда халқ маорифининг аҳволи ҳамда умумий ўрта, ҳунар-техника, ўрта махсус ва олий таълимни янада такомиллаштириш чоралари тўғрисида» 1973 йил 19 июлдаги қарорининг бажарилиши устидан контролликни кучайтирсинлар.

3. Область, шаҳар ва район партия комитетлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, республика министрликлари ва идоралари, халқ маорифи органлари:

— болаларни мактабгача тарбиялашга эътиборни кучайтирсинлар, болалар боғчалари ва ясlиларининг ишини тубдан яхшиласинлар, мактабгача тарбия муассасаларига доимий ёрдам бериш ишида корхоналар, қурилишлар, совхозлар, колхозлар ва бошқа ташкилотлар кенг жамоатчилигининг актив иштирок қилишига эришсинлар;

— умумий таълим мактабининг иш сифатини оширсинлар, уни коммунистик қурилишнинг янги вазифаларига, фан-техника тараққиёти талабларига мувофиқ ҳолга келтирсинлар. Қишлоқ мактабининг фаолиятини янада яхшилашга алоҳида эътибор берилсин. Ёшларни умумий ўрта таълимга тўла равишда тортиш чоралари кўрилсин, кечки (сменали) ва сиртқи мактабларнинг иши кескин равишда яхшилансин, ишлаб турган ёшларнинг ўқишини тугаллашлари учун барча зарур шароит яратиб берилсин, ўрта маълумотга эга бўлмаган ҳар бир ёш меҳнаткашнинг кечки мактабда ёки техникумда ўқишига эришилсин. Бунинг учун, аввало, ишлаб чиқариш корхоналарининг раҳбарлари жавобгар бўлишлари лозим.

4. Республиканинг партия ва совет органлари, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими давлат комитети, республика министрликлари ва идоралари ҳунар-техника билим юртларини ривожлантириш суръатларини янада тезлаштириш ва уларни замонавий ускуналар билан таъминлаш учун қўшимча чоралар кўрсинлар, ҳунар-техника таълимининг обрўйини кўтарсинлар, барча билим юртларининг ишларини яхшиласинлар, ишчи кадрлар тайёрлаш сифатини муттасил такомиллаштиравёрсинлар.

5. Республиканинг олий ва ўрта махсус таълим, маориф, соғлиқни сақлаш министрликлари, бошқа министрликлар ва идоралар олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг раҳбарларига нисбатан талабчанликни оширсинлар, ўқитиш сифатини ҳар доим яхшилайверсинлар. Мамлакатдаги етакчи олий ўқув юртларининг ўқитиш жараёнини студентларнинг илмий-тадқиқот ишларини бажаришлари билан узвий равишда қўшиб олиб бориш борасидаги ижобий тажрибаларидан кенг фойдаланилсин.

6. Ўзбекистон ССР Госплани, республика министрликлари ва идоралари халқ хўжалик тармоқларининг ўрта ва олий малакали мутахассисларга бўлган эҳтиёжини аниқласинлар, олий ва ўрта махсус маълумотли кадрлар тайёрлашда мақсадга энг мувофиқ нисбатни белгилаб қўйсинлар, фан ва техниканинг янги ва перспективали йўналишлари бўйича кадрлар тайёрлашни кенгайтирсинлар, дипломли мутахассислардан ихтисослари бўйича фойдаланмасликка йўл қўймасинлар.

7. Олий ва ўрта махсус таълим, маориф, соғлиқни сақлаш министрликлари, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими давлат комитети, ўзларининг ўқув юртлари бўлган министрликлар ва идоралар:

— ўқув юртларида таълим-тарбия жараёнини ҳар доим такомиллаштириб ўқитиш билан коммунистик руҳда тарбиялашнинг бирлигини таъминласинлар. Ёшлар билан ишлашда уларни революцион ва меҳнат анъаналари руҳида, партия ва Ватанга меҳр-муҳаббат ва садоқат, интернационализм, совет халқларининг дўстлиги ва қардошлиги ғоялари руҳида муваффақиятли равишда тарбиялашга алоҳида эътибор берсинлар. Шу мақсадда ёшларга идеологик таъсир ўтказишнинг ҳамма формалари ва воситаларидан кенг фойдаланилсин, ижтимоий фанларни, рус тили ва адабиётини ўқитиш сифати яхшилансин, ўқувчилар ва студент ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш учун барча муаллимларнинг роли ва масъулияти оширилсин.

— муаллимлар ва илмий-педагог ходимларининг профессионал ва ғоявий-сиёсий савиясини систематик равишда ошириб бориш учун зарур шарт-шароитларни таъминлаб берсинлар, аспирантура орқали илмий педагог кадрлар тайёрлашни кенгайтирсинлар ва яхшиласинлар;

— таълим-тарбия муассасаларининг моддий базасини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш учун қўшимча чоралар кўрсинлар, халқ маорифи объектлари қурилишининг қандай бораётганлиги ва сифати устидан қаттиқ контроллик ўрнатсинлар, бундай объектларни қуриш планларининг бажарилмай қолишига йўл қўймасинлар.

8. Ўқув юртларининг бошланғич партия ташкилотлари маъмурият фаолияти устидан контроллик қилиш ҳуқуқидан тўлиқроқ фойдалансинлар, таълим, илмий ва тарбиявий ишлар планларининг амалга оширилиши учун, ўқувчиларнинг назарий ва профессионал билим даражаларини ошириш учун коммунистларнинг, барча ўқитувчиларнинг масъулиятини оширсинлар, мактаблардаги, олий ўқув юртларидаги комсомол ташкилотларнинг фаолияти яхшилансин, уларнинг ёшларни ўқитиш ва тарбиялашдаги роли ҳар томонлама оширилсин, корхоналар ва қурилиш ташкилотларининг ўқув юртларига оталиқ ёрдами кучайтирилсин.

9. Пленум область, шаҳар ва район партия комитетлари зиммасига халқ маорифи органларига ва ўқув юртларига раҳбарликни яхшилаш, область, шаҳар ва район халқ маорифи бўлимларининг раҳбар кадрларини, мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари, техникумлар ва олий ўқув юртларининг раҳбарларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш учун масъулиятни ошириш, бошланғич партия ташкилотларининг фаолияти устидан контролликни кучайтириш вазифасини қўйди.

10. Болаларни ҳар томонлама ривожлантириш ва тарбиялашда болаларнинг мактабдан ташқари муассасалари роли ошиб бораётганлигини ҳисобга олиб, пленум Узсовпроф билан, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига пионер саройлари ва уйларига, ёш техниклар, натуралистлар станцияларига, болалар кутубхоналарига, спорт, рассомлик, музика мактабларига, пионер лагерларига амалий ёрдам кўрсатиш чораларини ишлаб чиқишни ва амалга оширишни топширади.

* * *

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми область, шаҳар ва район партия комитетлари, халқ маорифи органларининг ва ўқув юртларининг бошланғич партия ташкилотлари ўзларининг ташкилотчилик ва сиёсий ишлари даражасини тағин ҳам баланд кўтарадилар, бутун халқ маорифи системасини янада ривожлантириш борасида КПСС XXIV съезди қўйган вазифаларни муваффақиятли амалга оширишни таъминлайдилар, деб ишонч билдиради.

УЧРАШУВЛАР ҚИЗИҚАРЛИ БЎЛАДИ

1—5 октябрда Москвада, 8—12 октябрда Новосибирскда «Венгрия экономикаси ва техникаси кунлари» бўлиб ўтди. Тошкентда Венгрия кунлари 15 октябрдан бошланади.

Кеча

Билимлар уйида «СССРда Венгрия экономикаси ва техникаси кунлари»нинг ўтказилиши муносабати билан матбуот конференцияси бўлди. Конференцияни Савдо палатаси Венгрия Халқ Республикасининг фан-техника жамияти дирекцияси билан биргаликда уюштирди.

— Венгрия экономикаси ва техникаси кунлари, — деди ўз нутқида Венгрия Халқ Республикаси ташқи савдо министрлиги бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Ласло Элекеш. — СССРда биринчи марта ўтказиляпти. Совет кишилари Венгрия халқ хўжалигининг ривожланиш якунлари, унинг техника ва иқтисодий даражасига оид бой информациялар билан танишадилар. Бу кунлар Совет—Венгрия иқтисодий алоқаларининг янада ривожланиши учун хизмат қилади.

Халқларимиз ўртасидаги дўстликнинг мустаҳкамланиб бориши ташқи иқтисодий алоқаларимизнинг кенгайишига олиб келмоқда. Ўртоқ Л. И. Брежнев Венгрияда бўлганида митинглардан бирида, биз, совет кишилари, совет коммунистлари барча синовлардан ўтган, социализм ва коммунизм қурилиши учун биргаликдаги курашимизни мустаҳкамлаган бу дўстликни юксак қадрлаймиз, деган эди. Бу дўстлик мамлакатларимиз ҳаётида ҳозирги кунда ҳам муҳим роль ўйнайди.

— Чиндан ҳам, — таъкидлади ўртоқ Элекеш, — дўстлик, ягона мақсад, пролетар интернационализми — барча соҳаларда СССР билан Венгрия ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш учун мустаҳкам заминдир. Шу кунгача бир неча юзга яқин венгер мутахассислари СССРда турли илмий-техника мавзуларини ўрганишди, ўз навбатида кўплаб совет кишилари шу жумладан тошкентликлар ҳам Венгрияда фан-техникага оид темалар билан танишдилар.

Венгрия экономикаси ва техникаси кунларида таниқли венгер мутахассислари докладлар қилишади, лекциялар вақтида кино ва диафильмлар намойиш қилинади, консультациялар уюштирилади, мутахассислар ўзаро суҳбатлашадилар. Ҳамкасбларнинг фикр алмашуви саноат ва илмий-техника ҳамкорлигимизга бир туртки бўлади, шунингдек савдо ва экономика соҳасидаги ҳамкорлигимизни мустаҳкамлайди.

Москвада докладларнинг аксарияти яхлит саноат тармоқларига бағишланган эди. Новосибирскда мавзулар илмий-техника характерида бўлди. Тошкентда сўз биринчи навбатда тўқимачилик ва озиқ-овқат саноати мутахассисларига берилади. Табиийки, матбуот конференциясида ҳозир бўлган журналистларнинг саволлари ҳам ана шу соҳаларга тегишли бўлди. Л. Элекеш ва бошқа венгер ўртоқлар уларнинг саволларига жавоб бериб, Венгрия ва Ўзбекистон ўртасидаги алоқаларга тўхталдилар. Республикамизда Венгриянинг пойафзал, турли газламалар, компот ва салатларини яхши билишади. Ўзбекистон Венгрияга пахта, тўқимачилик машиналари каби маҳсулотларни етказиб беради. Ўзаро товар айирбошлаш йил сайин кўпайиб бормоқда.

Матбуот конференциясининг охирида журналистлар венгер ҳужжатли фильмини томоша қилишди, Билимлар уйининг фойесида ташкил этилган саноат маҳсулотлари виставкасини кўздан кечиришди. Улар тўқимачилик, трикотаж, тикувчилик, пойафзал саноати маҳсулотларининг намуналарини қизиқиб томоша қилишди. Венгрияда уларни кўплаб ишлаб чиқариш йўлга қўйилган, келаси йилдан бошлаб улар Совет Иттифоқига экспорт қилина бошланади.

СУРАТДА: Венгердўстларимизнинг кенг истеъмол буюмлари на-мойиш қилинаётган виставканинг стендла-ридан бири.

*„Тошкент оқшоми" думалоқ столи атрофида

СТОМАТОЛОГЛАРНИНГ МУҲИМ ВАЗИФАЛАРИ

Кеча «Тошкент оқшоми» газетаси думалоқ столи атрофида бир группа мутахассис— стоматологлар билан учрашув бўлиб ўтди. Улар орасида СССР медицина Фанлари академиясининг мухбир аъзоси, стоматология Марказий илмий-тадқиқот институти директори, профессор А. И. Рибаков, шу институт болалар бўлимининг бошлиғи, профессор Л. Е. Фролова, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг бош стоматологи, Тошкент Медицина институти терапевтик стоматология кафедрасининг мудири, профессор В. А. Епишев, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач Тошкент шаҳар бош стоматологи, 1-стоматологик поликлиниканинг бош врачи М. И. Лавочник бор эди.

Москвалик олимлар Тошкентга кенг программа билан келганлар. Бу программага кўра, ўзаро тажриба алмашув, ўзбек ҳамкасабаларининг амалий ва илмий фаолиятини ўрганиш, уларга амалий ёрдам бериш кўзда тутилган.

Суҳбат вақтида меҳмонлар ўз сафарларидан кўзланган мақсад тўғрисида, шунингдек, ҳозирги замон стоматологияси олдида турган вазифалар ҳақида батафсил фикрлашдилар.

Профессор А. И. Рибаков сўз олади.

— Аҳолига ўз вақтида ва малакали стоматология ёрдами кўрсатиш аҳамияти жуда бебаҳодир, — дейди у. Бу, умуман олганда, медицина хизматининг энг оммавий кўринишларидан бири саналади. Ана шунинг учун ҳам, ҳукуматимиз бизнинг олдимизга улкан вазифалар қўйган. Улардан энг асосийлари — хизмат кўрсатиш тармоқларини кенгайтириш, кадрлар тайёрлашни кўпайтириш, чунончи, врач-стоматологлар сонини ҳар ўн минг аҳолига ҳисобланган саккиз кишигача етказишдан иборатдир.

Бугунги кунда мамлакатимизда 830 дан зиёд ихтисослаштирилган поликлиникалар мавжуд. Уларнинг сонини бундан буён ҳам тўхтовсиз ўсиб бормоғи зарур. Яна шуниси ҳам муҳимки, улар олдида конкрет вазифа, яъни катталар ва болалар учун алоҳида-алоҳида поликлиникалар тузиш вазифаси кўзда тутилган. Эрта ёшликдан бошлаб профилактика ёрдами кўрсатиш зарурати ана шуни тақозо этмоқда.

Олдимизда турган энг зарур профилактик вазифалардан бири амалий стоматологияда таркибида фтор бўлган препаратларни тадбиқ этишдир. Олимлар шу нарсани аниқладиларки, бир литр сувга бир миллиграмм фторнинг бўлиши тиш оғриғи олдини олишда, шунингдек, атеросклероз касаллигининг ривожланиш олдини олишда жуда фойдалидир. Бизнинг мамлакатимизда ичимли сувни фторлаштириш тажрибаси анчадан бери маъқуллаб келинмоқда ва бу яхши натижалар бераётир.

— Сафаримиздан кўзланган мақсад тўғрисида икки оғиз сўз. Ўзбекистонда стоматологияни тараққий эттириш борасида мустаҳкам замин тайёрланган. Бу ерда ўз ишини пухта биладиган мутахассислар бор, илмий база ҳам мустаҳкам. Ана шунинг учун ҳам, ўзаро тажриба алмаштириш, илмий ғояларни ўртоқлашиш ғоят фойдалидир. Биз республикада стоматология ёрдами қай аҳволдалиги ва қандай йўлга қўйилганлиги, стоматология жамиятининг фаолиятлари, кадрлар тайёрлашнинг сифати, зарур асбобларнинг салмоғи ва ҳоказолар билан танишамиз. Республика стоматологлари амалий фаолиятини чуқур таҳлил этиш Ўзбекистонда яқин беш йил ичида стоматология хизмати кўрсатиш тараққиёти переспектив планларини ишлаб чиқиш имконини беради.

Суҳбатни профессор Л. Е. Фролова давом эттиради.

— Мен жуда ёшликдан тиш-жағ касаллигига йўлиқиш олдини олиш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Бола дунёга келиши биланоқ ана шу ҳақда қайғурмоқ лозим. Касалликнинг олдини болали чоғида олиш ҳар хил инфекциялар юқишига, аллергик ҳолатларга зарба беради. Оқибат натижада, бу боланинг нормал ва гармоник ўсишини таъминлайди.

Марказий стоматология институти болалардаги туғма пороклар олдини олиш муаммолари устида ҳам актив иш олиб бормоқда.

Бу нарса, яъни операция қилишнинг ҳозирги замон методикаси Тошкентда ҳам кенг қўлланилаётганини алоҳида қайд қилиб ўтмоқчиман. Бироқ бу ишлар ҳали тула талабга жавоб беради деб бўлмайди. Ҳозирги кунда комплекс даволаш вазифаси кўндаланг бўлиб турибди. Бу борада тошкентлик ҳамкасабалар билан ўзаро алоқада бўлиш жуда фойдали бўлади. Биз уларга ўз тажрибаларимиздан ҳикоя қилиб бериш имкониятига эга бўламиз.

— Ҳа, стоматология соҳасидаги энг илғор ютуқлар амалга тадбиқ қилиниши учун бизда мустаҳкам замин мавжуд, — **суҳбатга қўшилди профессор В. А. Епишев.**

— Ҳозирги кунда республикада 5 мингдан зиёд стоматолог ҳамда тиш докторлари ишлаб турибди. Бу — бир кун ичида юз минггача беморни қабул қилиш мумкин деган гап. Эндиги вазифа ихтисослаштирилган муассасалар тармоғини янада кенгайтиришдан иборатдир. Одамлар саломатлиғи тўғрисида ғамхўрлик қилиш билан бирга, врач қабулига кетадиган вақтни тежаш ҳақида ҳам қайғурмоқ лозим.

Айниқса, қишлоқ аҳолисига стоматология ёрдами кўрсатишни яхшилаш ва кенгайтириш бўйича жуда катта ишлар қилиш зарур.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач М. И. Лавочник Тошкентда стоматологик ёрдам кўрсатиш ишларини яхшилаш масаласига тўхталиб ўтди.

— Бунинг учун стоматологлар ва тиш врачлари малакасини ошириш зарурдир, — деди у.

Биринчи навбатда биз болалар стоматологияси, ортодонтия ҳамда ортопедия соҳалари бўйича кадрлар малакасини ошириш ва ихтисослаштириш борасида бир қатор қийинчиликларга дуч келмоқдамиз. Тошкент врачлар малакасини ошириш институтидаги мавжуд стоматология факультети ушбу соҳалар бўйича кадрлар тайёрлаш билан шуғулланмаётир.

Шунинг учун ҳам, шаҳарда катталар ҳамда болалар учун алоҳида ихтисослаштирилган поликлиникалар қуриш зарурдир. Бу поликлиникалар шаҳар стоматологик хизмати бўйича методик, ташкилий ва соғломлаштириш марказларига айланган бўлур эди.

Суҳбат қатнашчилари, шунингдек, ортопедиянинг ривожланиши, тишларни протез қилишда қўлланиладиган янги-янги материал турларини қидириб топиш, чунончи, форфордан ва поладий ҳамда кумушдан ташкил топган махсус қотишмадан фойдаланиш истиқболлари хусусида ҳам ўзаро ўртоқлашдилар. Марказий стоматология институти мутахассислари билан уларнинг Ўзбекистондаги ҳамкасблари ўртасида биргаликда олиб борилаётган иш республикамизда стоматология хизмати кўрсатиш ишини янада яхшилаш ва такомиллаштириш ишига ҳеч шубҳасиз катта ёрдам беради.

СУРАТДА: «Думалоқ стол» атрофидаги учрашув қатнашчилари (чапдан ўнгга) — М. И. Лавочник, В. А. Епишев, Л. Е. Фролова, А. И. Рибаков.

◉ Газетхон хатларини шарҳлаймиз

Қуруқ гап қулоққа ёқмас...

Калковуз ариғини ремонт қилиш пайтида «Известия» бекатидаги сув чиқадиган мотор бузилиб кетди. Бу мотор Водопадная, Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов ва «Озёрная» кўчаларини оқар сув билан таъмин қилар эди.

1973 йил февраль ойида бузиб ташланган мотор ана шу кўчадаги хонадонларни на водопровод, на ариқ сувидан баҳраманд қила олади. Шу йилнинг апрель ойи бошларида насос ўрнатиш учун қурувчилар бригадаси келиб ишга киришди. Бульдозер бир икки тупроқ қазиган бўлди-ю, шундан сўнг унинг овози ўчди. Ишчилар ҳам бўлганча, бўлди деб, ишни ярим йўлда қолдириб кетишди. Мана, беш ойдан ошди. Ҳанузгача насос будкаси битганича йўқ. Шу атрофда турувчи баъзи бир хонадонлар у ерни ахлатхонага айлантириб юборишди.

Бу кўчага кириб қолган ҳар бир киши дарахтлар суғорилмаганлиги оқибатида уларнинг қуриб қолаётганлигини кўриб, бу кўчадан тезроқ чиқиб кетгиси келади. Водопровод жўмракларидан бир томчи ҳам сув тушмаслиги аҳолини ранжитмоқда. Бу тўғрида маҳалла активлари арз қилиб шаҳар сув бошқармасининг бошлиғи ўртоқ М. Н. Хўжаев ҳузурига бир неча бор чиқишди. У киши ҳам ваъдадан нарига ўтмаяпти.

Н. ОМОНОВ,

Республика миқёсидаги пенсионер.

С. Раҳимов район ободонлаштириш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари С. Раҳмоновнинг редакциямизга маълум қилишича, Водопадная, Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов ва Озёрная кўчаларидаги аҳоли оқар сув билан таъминланган. Ахлатхонага айлантирилган майдонча тозаланиб, у ердаги ҳамма ахлатлар олиб чиқиб кетилган.

Жаҳон ойнаси

ФРАНЦИЯ КОМПАРТИЯСИ ҚОРАЛАМОҚДА

ПАРИЖ. Франция Компартияси Марказий Комитети ва парламентдаги коммунист депутатларнинг қўшма мажлисидан кейин эълон қилинган резолюцияда бундай дейилади: Яқин Шарқдаги уруш учун Исроил давлатининг реакцион раҳбарлари жавобгардирлар, улар бир неча йилдан бери БМТнинг резолюциясини бажаришдан бош тортиб келдилар, 1967 йил июнида босиб олинган араб ерларидан чиқиб кетишини ва фаластинлик араб халқининг миллий ҳуқуқларини тан олишни истамадилар.

Ўз озодлиги ва миллий мустақиллиги учун курашаётган халқларни қўллаб-қувватлашдан иборат ўзининг принципиал сиёсатига содиқ бўлган Франция Коммунистик партияси 1967 йилда агрессор томонидан оккупация қилиб олинган ерларини озод қилишдек муқаддас ҳуқуққа эга бўлган араб халқлари билан бирдам эканлигини яна бир бор тасдиқлайди, деб таъкидланади резолюцияда.

(ТАСС).

КАТТА МУВАФФАҚИЯТ

ДАККА. Совет эстрада артистлари группаси Бангладешга келди. Уларнинг пойтахтдаги катта заллардан бирида берган биринчи концерти муваффақият қозонди.

Гастроль бошланиши олдидан Маориф, маданият ва спорт ишлари министри Муҳаммад Юсуф Али сўзлаб, СССР билан Бангладеш ўртасида мустаҳкам маданий алоқалар ривожланиб бормоқда, деди. Совет маданиятининг бойлиги шундан далолат берадики, унинг кўпдан-кўп халқларининг ривожланиши миллий масалани ҳал этишга социалистик позициядан ёндошув натижасида наф кўради холос. Биз маданиятни ривожлантириш борасида Совет Иттифоқи эришган тажрибаларнинг кўпидан фойдаланишимиз мумкин.

Совет артистлари Бангладеш пойтахтида бир ҳафта мобайнида концерт берадилар, шундан сўнг Бангладешнинг катталиги жиҳатидан иккинчи шаҳри — Читтагонгда ҳам бир қанча концертлар берадилар.

(ТАСС).

Чили халқи билан бирдамлик

ХАНОЙ. Жанубий Въетнам Озодлик миллий фронтининг Марказий Комитети Чилидаги реакцион ҳарбий хунтани қаттиқ қоралайди. «Биз қонли террор дарҳол тўхтатилишини, революцион ва ишчилар ҳаракатининг ветерани Луис Корвалан ҳамда халқ бирлигининг бошқа раҳбарлари озод қилинишини қатъий талаб қиламиз», — дейилади Марказий Комитет баёнотида.

БУДАПЕШТ. Венгрия ёзувчилар союзи Чили ҳарбий хунтаси ўтказилаётган тартибсизларга, террор сиёсатига қарши қаттиқ норозилик изҳор қилди. «Биз ўз озодлиги учун курашаётган Чили халқи билан батамом бирдаммиз», — деб таъкидланади союз баёнотида.

ЛИММА. Перу президенти Веласко Альварадо Чили ҳарбий хунтасига телеграмма йўллади. У бу телеграммада Перу халқи номидан Чили Компартиясининг Бош секретари Луис Корвалан ва мамлакатнинг бошқа сиёсий раҳбарларидан ўч олинишига йўл қўймасликка чақирди.

БОГОТА. Колумбия Демократик хотин-қизлар союзи Чили Компартиясининг Бош секретари, ўз ватанининг оташин ватанпарвари Л. Корвалани дарҳол озод этишни талаб қилди.

ТОКИО. Япония Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми «С. Альенде бошчилигидаги қонуний халқ ҳукуматини ағдариб ташлаган Чили ҳарбийларининг фашистларча ваҳшийлигини» қаттиқ қоралади. «Биз хунта қамоқ зиндонларида азоб чекаётган Чили Коммунистик партиясининг Бош секретари Л. Корвалан ҳамда бошқа ватанпарварлар дарҳол озод қилинишини талаб қиламиз, Мамлакатда социалистик эркинликлар қайта тикланиши учун, миллий суверенитетни ҳимоя қилиш учун кураш олиб бораётган Чили меҳнаткашлари ва барча демократик кучлар билан бирдам эканлигимизни изҳор қиламиз», — деб таъкидланади пленум мурожаатномасида.

НЬЮ-ЙОРК. Бу ерда БМТ биноси олдида Чилида реакцион ҳарбийлар ўтказаётган террор ва репрессия сиёсатига қарши оммавий норозилик намойиши уч соатдан ортиқ давом этди. Намойиш Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг сессиясида Чили «ташқи ишлар министри», ҳарбий хунта вакили Уэрта нутқ сўзлаётган вақтда ўтказилди. Намойишчилар «Чилида репрессиялар тўхтатилсин ва барча сиёсий маҳбуслар озод қилинсин», «Луис Корвалан озод қилинсин!», «Чилида фашизм йўқолсин», «Яшасин Халқ бирлиги блоки» деган плакат ва шиорларни кўтариб боришди. Намойиш қатнашчилари «Чили—бор бўлсин, хунта—йўқолсин!» деган сўзларни қайта-қайта такрорлашди.

(ТАСС).

Мексикада совет виставкаси

МЕХИКО, Мексика пойтахтидаги Миллий консерватория биносида «СССР фотосуратларида» деган фото виставка очилди. Виставкага совет фото усталарининг кўп миллатли совет халқининг муваффақиятларини акс эттирувчи 300 дан кўпроқ суратлари қўйилган. Виставкани Мексика Нафис санъат миллий институтининг директори Кортис Маседко очди. Виставкани тантанали очиш маросимида Мексика жамоатчилигининг кўпгина вакиллари ҳозир бўлдилар.

(ТАСС).

КИМ АЙБЛИ?

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Негрларнинг атоқли арбоби Мартин Лютер Кингни ўлдиришда айбланиб, 1968 йилда 9 йил қамоққа ҳукм қилинган Жеймс Рей ўзининг ишини қайтадан кўришни илтимос қилиб, Цинциннаци шаҳридаги (Огайо штати) округ судига ариза берди. Рей ўзининг айбдор эмаслигини айтиб, Кингни ўлдирдим, деб «Иқрор бўлишга мени мажбур қилдилар», деди. Суд унинг илтимосини кўриб чиқишга киришди.

Социализм мамлакатларида

Пойтахт реконструкция қилинмоқда

БУДАПЕШТ. Будапештнинг марказида шаҳарнинг энг диққатга сазовор обидалари жойлашган. Венгрия ҳукумати шаҳарнинг ана шу қисмини реконструкция қилишнинг батафсил программасини қабул қилди. Бу ерда Венгрия парламенти ва миллий расмлар галереяси, министрликларнинг бинолари, меҳмонхоналар, музейлар ва венгер меъморчилигининг бошқа кўпгина ёдгорликлари жойлашган.

Будапешт аҳолиси ўз шаҳрининг тарихий жойларини ардоқлаб сақламоқда. Лекин пойтахт марказидаги ҳамма биноларнинг олтмиш процентдан кўпроғи ўтган асрнинг охирларида қурилган бўлиб, уларнинг кўпчилиги вақт ўтиши билан путурдан кета бошлаган.

Пойтахт марказини реконструкция қилиш программасининг биринчи босқичини амалга оширишга ВХР ҳукумати 1976 йилнинг охиригача 367 миллион форинтдан кўпроқ маблағ ажратди.

Воеводина нефтчилари ҳузурида

БЕЛГРАД. Воеводинада ўттиз иккита нефть кони аниқланди. Мамлакатнинг асосий ғалла кони бўлган бу ўлка энди катта нефть базаси ҳам бўлиб қолди. Югославияда «Оқ шлемли кишилар» деб аталадиган нефтчиларнинг куч-ғайратлари билан Велебит ва Кикинда, Келебия, Елимир конлари бутун мамлакатларда шуҳрат қозонди.

Бултур Воеводина конлари мамлакатга 800 минг тоннадан ортиқ хом нефть ва 600 миллион куб метр газ берди. Шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида эса, бу конлардан 700 минг тонна нефть ва 530 миллион куб метр газ олинди. Ишлаб чиқариш доимо ўсиб бораётганлиги туфайли Панчево ва Новир-Садда катта-катта қайта ишловчи заводларни қуриш мумкин бўлиб қолди.

1975 йилда ўлка нефтчилари миллион тоннадан ортиқ нефть ва икки миллиард куб метр газ берадилар, бу эса мамлакатни кенг кўламда газ билан таъминлаш ва нефть химияси саноати ишлаб чиқаришини анча кенгайтириш имконини беради.

Силезия кўмир ва пўлат ўлкаси

ВАРШАВА. Кўмир ва пўлат ўлкаси бўлган Силезияни энди изотопларнинг энг катта тажриба полигони деб атамоқдалар. Бу ердаги юздан ортиқ тошкўмир шахтасининг ҳаммасида изотоплардан фойдаланиладиган минглаб қурилма ишлаб турибди. Изотоплардан металлургияда ҳам кенг миқёсда фойдаланилмоқда.

Силезияда Изотоп техника махсус институти ишламоқда. Бу институт конструкцияларни тузиш, техникавий ҳужжатларни тайёрлаш ва изотоп асбоб-ускуналар, машина ва қурилмаларни монтаж қилиш билан шуғулланади.

Польша Халқ Республикасининг халқ хўжалигига изотоплар тез жорий этилаётганлиги тегишли мутахассислар тайёрлашни кенгайтириш масаласини кун тартибига қўймоқда. Яқин вақт ичида металлургия саноатининг ўзида бир неча минг инженер ва техник изотоплар билан ишлашга ўргатилади.

(ТАСС).

Австрия ўз узумзорлари билан шуҳрат қозонган. Дунай водийсида куз фасли машаққатли меҳнат ва халқ хурсандчилиги даври бўлади. Ҳосил йиғилиб, вино бочкаларидаги узум шираси ачийбошлагач, соҳибкорлар байрам уюштиришади. Чиройли кийинган кишиларнинг тантанали сайрлари, хор бўлиб ашула айтишлари, рақслари, ҳазил-мутоибалари кишини мафтун қилади.

Бу фотосурат Кремса шаҳрида (жанубий Австрия вилояти) ўтказилган байрам вақтида олинди.

А. Урбан фотоси.

(ТАСС).

◉ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЙИЛНИНГ МЕҲНАТ ВАХТАСИ

САМАРАЛИ ЯКУН

«Таштранспецстрой» тресті коллективи тўққиз ойлик давлат планини бош пудрат бўйича 103,6 процент, ўз кучлари билан бажариладиган ишлар топшириғини эса 104.5 процент қилиб ўринлатди.

Трест бинокорлари йил бошидан бери «Ташсельмаш» заводининг 4 «А» корпуси, Ботаника институтининг лабораторияси, иккита маъмурий бино, битта ателье, бадиий буюмлар фабрикаси, бешта мактаб, учта боғча, иккита ошхона ва бир неча маданий-маиший аҳамиятга эга бўлган объектларни қуриб, ҳамшаҳарларимиз ихтиёрига топширишди.

Меҳнатсевар коллектив шу кунларда бутун куч ва ғайратини зиммага олинган план ҳамда мажбуриятни ошириб адо этишга сарфламоқда.

Ўзтаг хабарлари

Врач кабинети—далада

ФАРҒОНА. Калинин номли колхоз пахтакорлари меҳнат қилаётган пахтазор яқинида, йўл ёқасидаги соя жойга автобус келиб тўхтади. Бу — Охунбобоев райони медицина бирлашмасининг кўчма амбулаторияси эди. Унинг штати — терапевт, педиатор ва медицина ҳамширасидан иборат. Улар даланинг ўзида қишлоқ меҳнаткашлари учун қабул ва профилактик кўрик ташкил қилишган. Тушки дам олиш пайтида дала шароитида шахсий озодагарчилик қоидаларига риоя қилиш тўғрисида суҳбат ўтказишди. Фарғона областида, йиғим-терим мобайнида 300 дан зиёд мана шундай ғилдиракли амбулатория ва далага чиқиб хизмат кўрсатиш пунктлари ишлаб турибди. Медиклар график бўйича мунтазам равишда ҳар бир бригадада, чорвачилик фермаси, мактабгача болалар муассасаларида бўлишмоқда.

Чўлдаги қудуқлар

Республика яйлов-мелиорация-қурилиш бирлашмасининг Бухоро қурилиш-монтаж бошқармаси пармаловчилари Қизилқум саҳросида бу йил ўттизинчи қудуқни фойдаланишга топширдилар. Чучук сув отилиб чиқа бошлаган фонтанлар олдида чорва моллар суғориладиган сувлоқ пунктлар жиҳозланди. Шу туфайли қоракўл қўйларни ўтлатиб боқишда тағин ўн минг гектар яйловдан фойдаланмоқда.

Беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида саҳрода чуқурлиги 40—60 метр келадиган 76 та қудуқ қуриш мўлжалланган. И. Ҳакимов, М. Юсупов, Ф. Шарафиддинов бригадалари беш-олтитадан сувлоқ пунктларни барпо этишди. Йил бошидан буён ҳаммаси бўлиб чорва моллар суғориладиган 32 та қудуқ-сувлоқ фойдаланишга топширилди.

Дарёчилар ютуғи

ХЎЖАЙЛИ. Қорақалпоғистон дарёчиларининг коллективи бугун юк обороти йиллик планини муддатидан олдин, бажарди. Учсой, Тўрткўл, Жумуртов ва бошқа дениз портлари орқали Қорақалпоғистоннинг турли пунктларига сув йўли бўйлаб 430 минг тоннадан ортиқ халқ хўжалик юклари ташилди.

Ўз-ўз ўрганиб доно бўлур...

⊙ Бир одамга: «Кимлигингни, ўз мартабанг ва даражангни бил!» дейиш, у одамни камситиш, таҳқир қилиш эмас, балки унга ўз қадру-қимматини англатишдир.

⊙ Бирор масала ҳақида сўзламоқчи бўлсангиз, шу масалани атрофлича текшириб бир фикрга келмасдан туриб тилингизни дарров ишга солманг. Боболаримизнинг: «Аввал ўйла, кейинг сўйла», деган ҳикматли сўзлари эсингиздан чиқмасин.

⊙ Улуғлик — ўзига оро бериб, бежирим кийинишдангина иборат эмас, ақл, адаб, тарбиядадир. Ақл-фаросатли, адабли, тарбияли одам эски кийимни озода-тартибли кийиб юрса ҳам иззат-ҳурматга эгадир. «Ўзига боқма, сўзига боқ»,— деган ҳикматли сўз шунга ишоратдир.

⊙ Мулойим, хушмуомалали, ширин сўзли бўлиш — жуда яхши хислат. лекин хулқ-атворимиз ҳам шундай бўлсин. Фақат ширин сўзли бўлишгина кифоя қилмайди, феъл-атворимизни ҳам ширин қилиб, унга илова қилайлик.

⊙ Бир донишманддан сўрадилар:

— Дунёда инсон учун энг яхши нарса нима-ю, энг ёмон нарса нима?

Донишманд жавоб берди:

— Дунёда инсон учун энг яхши нарса гўзал ахлоқли, тарбияли, саъй-ғайратли бўлиб, шу гўзал хислатлар билан ном чиқариш. Ўлимдан ҳам баттар ёмон нарса эса ахлоқсиз, тарбиясиз ва ялқовлик билан шуҳрат қозонишдир.

Яна сўрадилар:

— Энг ақлли одам ким?

Донишманд айтди:

— Кўп нарсани билиб, кам сўзлаган, ўз билимига мағрур бўлиб, билимдонлик қилмаган одам энг ақлли ҳисобланади.

⊙ Шоир Хувайдо айтади:

Эл аро кўп сўзлама, сақлаб ўзингни сўзлагил,
Тез оғизлик қилмагил, билгил сухандон қадрини.

⊙ Пок қалбли, жувонмард, олижаноб одам ўзига омонат топширилган нарсага хиёнат қилмай яхши сақлайди, эгаси сўраган вақтда дарров унга топширади. Бунга бир мисол:

Айтадилар:

Бир шаҳарнинг чекка ерида Маҳмуд исмли бир киши яшарди. У бир кун тонг қоронғусида ўрнидан туриб ҳаммомга отланди. Кўчада қўшниси Каримжон билан учрашди. У ҳаммомдан нарироқ бир ерда яшайдиган ўртоғи уйига бориб, зарур бир иш ҳақида маслаҳат қилмоқчи бўлиб уйидан чиққан эди. Ҳар икки дўст топишиб йўлга тушдилар. Ҳаммомга яқин қолган вақтда, яна бир ўртоғига учрашиш керак бўлгани учун, Каримжон дўсти Маҳмудга билдирмай, у ерда тўхтаб қолди. Маҳмуд эса, Каримжон орқамдан келаётир, деб гумон қилиб, бепарволик билан йўлида давом этарди.

Шу вақтда бир ўғри холироқ бир ерда Маҳмудни тунаш учун унинг пайига тушиб, орқасидан изма-из келаверди. Тун қоронғи, ҳали тонг ёришмаганди. Маҳмуд ҳам, ўғри ҳам ҳаммомга етиб келдилар. Маҳмуд ҳаммомга кирар олдида ёнида юз олтин борлигини эслаб, дарров уларни чўнтагидан чиқарди. Ҳалиги ўғрини қоронғуда танимай, қўшниси Каримжон деб гумон қилди ва олтинларни унинг қўлига топшириб айтди:

— Дўстим Каримжон, бу олтинларни сенга омонат топшираман, яхши сақла, ишдан қайтиб, уйингга келганимдан кейин омонатимни оламан, — деди ва ҳаммомга кириб кетди. Ўғри олтинларни олиб Маҳмуд ҳаммомдан ювиниб чиққунча уни пойлаб ўтирди. Маҳмуд ҳаммомдан ювиниб чиқиб, ўғрига назар ҳам ташламай уйига қараб йўл олди. Ўғри унинг орқасидан қичқириб деди.

— Тўхта, биродар, менга омонат қўйган олтинларингни олиб кет, омонатингни сақлаб ўтириб ишимдан қолдим.

Маҳмуд унинг ёнига келиб сўради:

— Сен ўзинг кимсан? Сенга ҳеч қандай омонат топширганим йўқку.

Ўғри айтди:

— Мен ўғриман, сени тунамоқчи бўлиб орқангдан келар эдим. Ҳаммом ёнида мени дўстинг гумон қилиб олтинларингни омонат топширдинг, мана энди омонатингни ўзингга топшираман, олтинларинг ҳаммаси жойида, санаб ол.

Маҳмуд ҳайрон бўлиб сўради:

— Ўғри бўлсанг, нега олтинларни олиб кетмай, менга қайтариб берасан?

Ўғри айтди:

— Ҳаммом ёнида қандай қилиб бўлса ҳам сени шилиб ҳамма нарсангни олиб кетмоқчи эдим. Бирдан ўзинг олтинларни чиқариб, дўстинг гумон қилиб, уларни менинг қўлимга омонат топширдинг. Мен омонатга хиёнат қилмайман. Ўғри бўлсам ҳам олижаноб, жувонмард ўғриман, — деб Маҳмуд билан хайрлашиб, жўнаб кетди.

Маҳмуд ўғрининг бу жувонмардлигини кўриб, ҳайратда қолди. Ўғрига миннатдорчилик билдириб, уйига қайтди.

⊙ Нодон киши ўзининг насл-насабига, олим киши эса ўзининг илм ва адабига таянади.

⊙ Буюк тахликалар, қўрқинчли пайтларнинг шундай гўзаллиги борки, бир-бирларини танимаган одамларнинг танишиб дўст бўлишларига йўл очиб беради.

Ш. Зуннун тайёрлаган.

⊙ Ўлкамиз тарихидан

ҚАДИМИЙ ТЕМИР ДАРВОЗА

Сурхондарё областининг Кетман-чапти тоғида, Шўробсой дарёсининг қуйи оқимидаги водийда темир дарвоза жойлашган. Катта ўзбек тракти Оқработ довонидан пастга тушиб, Саримас тизмасидан кейин ғарбга бурилгач, тўғрида қорамтир тирқиш кўринади. У анча кенг, ён бағрилари ётиқ. Дарвоза таги юқоридан тушган йирик-йирик тошлар билан тўсилиб қолган.

Темир дарвоза асосан табиат жараёнлари натижасида ҳосил бўлган. Водийнинг ясси тагида эски йўлнинг излари ҳозир ҳам сақланиб турибди. Карвон йўлида доимо учрайдиган адраспана (исириқ) ўсимлигининг буталари ҳам илгари бу жойда йўл бўлганлигидан дарак беради. Темир дарвозанинг ҳозирги вақтда машина юрадиган жойидаги кенглиги — 21 метр, узунлиги — 40—50 метр. Қирғоқлари оҳактошдан тузилган, унинг баландлиги 80—90 метр, ёнидан Шўробсой оқиб ўтади.

Темурланг даврида Темир дарвоза орқали Ҳиндистон, Покистон ва Афғонистондан Самарқандга карвон йўли ўтган эди. Шунда дара темир дарвозалари билан ёпилиб, мол олиб кетаётган савдогарлардан ҳақ олинарди. Ўша даврларда Бухоро хонлигининг шимолий ва жанубий ерларини бирлаштирувчи карвон йўли — мана шу темир дарвоза ҳисобланарди. Гражданлар уруши вақтида босмачилар темир дарвоза дарасида биқиниб ётган эдилар.

Ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг жанубий районларига турли транспортларда озиқ-овқат, енгил саноат маҳсулотлари ўтказишда дарвозанинг аҳамияти ниҳоятда катта. Расмга назар ташласангиз, дарвозанинг ҳозирги тасвирини кўришингиз мумкин.

Ш. ЭРГАШЕВ,
география фанлари кандидати.

ПЕНСИОНЕРЛАР ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

Социал таъминот ходимлари Фарғонадаги марказий кўчалардан бирида қуриб битказилган бинога кўчиб ўтишди. Қурувчилар чиройли тўрт қаватли бинони уларнинг ихтиёрига топширишди. Бу бино пенсияларни ҳисоблаш ва тўлаш маркази учун махсус қурилган. Илгарилари бу операциялар район бўлимларида ўтказилар эди. Пенсионерлар кўпайганлиги муносабати билан ҳисобчи ходимларнинг сонини ошириш талаб қилинди. Ҳисоб ва молия ишларининг марказлаштирилиши хизматчилар сонини бир мунча қисқартириш ва пенсия ҳамда нафақаларни аниқ тўлашни таъминлаш имконини беради. Бу ерда уч юз минг пенсия ишини сақлашга мўлжаллантан ягона архив ташкил этилади. Янги марказ кейинчалик бутун Фарғона водийсидаги социал таъминот органларига хизмат кўрсатаоладиган бўлади.

Тошкентда ҳам пенсия ҳисоблаш ва тўлаш йирик маркази биноси қурилмоқда. Бухорода ҳам худди шундай комплекс яратиш мўлжалланган.

(ЎзТАГ).

Қулайликлар адреси:

МЕБЕЛИНГИЗ ЭСКИРГАН БЎЛСА...

Сиз янги квартирага кўчиб кирдингиз-у, у ерга эски мебелларингизни олиб киришни ўзингизга эп кўрмасдан, гарнитур олдингиз, дейлик. Хўш, энди эски мебелни нима қилиш керак? Шунда сиз «Тошкент сервис» фирмасининг «Алмашиш бюроси»га мурожаат қилишингиз мумкин. Хоҳловчилар уйларидаги ортиқча рўзғор буюмларини сотиш учун ана шу бюрога хабар қилсалар, тезда ҳожатлари чиқади. «Алмашиш бюроси» Пролетар кўчаси, 4-уйда жойлашган.

КИЙИМИНГИЗ ЁҚМАЙ ҚОЛСА..

Мабодо ўзингизга совға қилинган буюмни яхши тикилмаганлиги сабабли ёқтирмай қолдингиз ёки бўлмаса бирор кийган кўйлагингизни сотмоқчисиз, дейлик. Шунда сиз шаҳримизда жойлашган «Ташкомиссионторг» магазинларига мурожаат қилишингиз мумкин. Булар Уйғур, Навоий кўчаларидаги ярмаркада, Паркент, Олой, Октябрь, Госпиталь, Фарҳод ва Қўйлиқ бозорларида жойлашган.

Шанба оқшоми

⊙ Уй бекалари, сизлар учун

МАСАЛЛИҚЛАРНИ ЯХШИ САҚЛАНГ

Ун, гуруч, ёрма ва концентратларга тушадиган зараркунандалардан эҳтиёт бўлинг. Учадиган қўнғизлар, унга тушадиган қуртлар, мита ва бошқалар шундай зараркунандалардан ҳисобланади. Уларни йўқотиш учун ун, гуруч ва ёрмани элаш, офтобга ёйиш, сал қиздириш керак.

Зараркунанда тушган маҳсулотни куз ва қишда совуққа олиб чиқиб қўйиш ёки холодильникда музлатиш мумкин. Улар сақланадиган яшик ва шкафларни эса илиқ сув билан ювиш, яхшилаб қуритиш лозим. Зараркунандалар кўп тушган маҳсулотни овқатга мутлақо ишлатманг!

Ун, гуручга қурт, мита ва бошқа ҳашаротлар тушмасин десангиз, уларнинг қопига тозаланган ва паллаларга ажратилган 2—3 бош саримсоқ ёки тоза ювилган ёнғоқ барги ташлаб қўйинг. Саримсоқни тозалаганда палласининг устки пўсти шикастланмасин, акс ҳолда ириб кетади.

Митани қириш учун бура, қанд кукуни, майда қилиб тортилган сўкни баровар миқдорда аралаштириб, буфетнинг турли жойларига қўйиш керак. Бундан ҳашаротлар дарҳол қирилиб кетмайди, албатта. Шунинг учун бундай «ем»ни бир неча марта қўйиш лозим.

Олтин фасл

(ЭТЮД)

Куз. Бу фаслни атлас фасл дейишади. Чиндан ҳам шундай. Гўё ёз кетмагандай: қуёш илитади, ҳаво гоҳ булутланиб, гоҳ кўм-кўк осмон ўз гумбазини кўз-кўз қилади!

Аммо эрталабки совуқ, биринчи бор ерга тўкилаётган олтин япроқлар сентябрь октябрга ўз ўрнини бўшатиб берганидан далолат беради.

Далалар, ўтлоқлар, ўрмон ва чакалакзорларда майин шабада эсади, ҳамма ерда, ҳатто тоғларнинг қорида ҳам қуёш олтинранг товланади. Дарахтлар акси тушган сув ҳам қизил адрас тўн кийиб олгандек туюлади. Арчазорлар орасида бир-бирига гал бермай сайраган какликлар, янги учирма бўлган палапонларига ҳаёт дарсини ўргатаётган қушлар галаси кишининг фикрини ўзига тортади. Қирғовуллар ўз патларини кўз-кўз қилгандек тез-тез учишади. Улар саҳий куз неъматларидан семириб, қишга куч тўплаган.

Сентябрнинг охири, октябрнинг бошларида элик такаларининг маст бўлиб бир-бирини чақириши қулоққа чалинади. Улар ўзларининг кузги тўйларини бошлаб юборишади, бўлажак насл учун асос тайёрлашади. Куз пайтида ҳайвонлар қудратли ҳиссиётга бериладилар.

Сентябрь-октябрь — қушлар хайрлашадиган давр: бир-бирига гал бермай қағ-қағлаётган ёввойи ғозлар жануб томонга йўл олишади. Турналар парвози баланд осмонда саф тортади. Ҳатто уй-жойи йўқ каккулар ҳам иссиқ томонларга парвоз қиладилар: Чуғурчуқлар тўп-тўп бўлиб, далаларни кезади. Симёғочда саф тортиб турадиган атлас тўш қалдирғочлар аллақачон кетиб бўлишган. Баҳорда янги насл учун яна ўз инларига қайтиб келишади.

Кузнинг ажойиб, ранго-ранг манзарасига тикилиш нақадар соз. Тоғ этакларида шумтоллар қизил тус бериб товланади. Яшил япроқлар олтин ҳалга киради. Ғарқ пишган наъматак, дўлана устида қушлар зиёфат ейишмоқда. Семиз, тўқчил какликлар аста лапанглаб йўргалайди. Бундай пайтда улар учун ҳамма ерда егулик мўл-кўл. Арчаларнинг меваси хушбўй ҳид таратади. Олмахонлар шохдан-шохга сакрайди, юмронқозиқлар қиш ғамида озуқ тайёрлайди.

Куз— овчилар учун катта байрам. Уларга кузги ов учун рухсат берилади. Бундай пайтларда бедана овчиларининг ҳам иши юришади. Ҳаммадан тонг ўсимликларининг муаттар исини айтмайсизми? Кишининг баҳри-дилини очади.

Куз— табиат ишқибозларига жуда кўп совғалар инъом этади. Баъзан улғайиб қолган бўлсада, ҳали кўп нарсага ақли етмайдиган тулки боласи олдиндан чиқиб қолади. Баъзан шумтоллар орасида яшириниб ётган оҳу боласини чўчитиб юборасан.

Кузда кўпгина қушлар, ҳайвонлар ва жониворларнинг янги авлоди билан учрашасан. Уйга кўпгина янгиликлар ва қимматли гербарийлар, коллекциялар билан қайтасан. Ўлкамиз тоғларининг олтин кузи мана шундай. Уни ҳис қилиш учун дам олиш кунлари бепоён водийлар ва тоғ этакларига чиқиш кифоя. Сафарингиз хайрли бўлсин, азиз дўстим!

Ҳайитбой ҲАКИМОВ.

Куз неъмати — қиш ғанимати

СИРКАЛАНГАН БУЛҒОР ҚАЛАМПИРИ

Булғор қалампирини совуқ сувда ювиб, бандини кесасиз ва уруғини олиб ташлайсиз. Сўнгра човлига солиб қайноқ сувга 3 минут ботириб оласиз ва сувини яхшилаб сирқитасиз. Энди маҳсулотни шиша банкаларга солиб, ора-орасига қалампирмунчоқ ва лавр япроғидан солинади.

Маринад тайёрлаш: ҳар бир литр маринад учун 0,5 литр сув, 0,4 литр 8 процентли сирка, 10 грамм шакар, 100 грамм туз, 10 дона мурч керак бўлади. Шуларни сирли кастрюлкага солиб қайнатасиз. Сўнг шиша банкаларга жойланган булғор гаримдориси устидан уни қуйиб, тунука қопқоқ ёпасиз ва стерлизация қиласиз.

Стерлизация: Пақирга ёғоч таглик қўйиб, устига масаллиқли балон ўрнатилади, ёнига то баллоннинг елкасигача иссиқ сув қуйилади (чунки баллондаги маринадга совуқ сув қўйилса, дарз кетади), уни оловга қўйиб, 3 литрли балон бўлса 25—30 минут қайнатилади. Шундан сўнг олиб, қўл машинкаси билан тунука қопқоқ бураб беркитилади.

Масаллиқ: ҳар битта 3 литрли шиша балон учун 2 кило булғор қалампири, 10 дона қалампирмунчоқ, 3—4 та лавр япроғи. Маринад учун 0,5 литр сув, 0,4 литр 8 процентли сирка, 100 грамм шакар, 100 грамм туз, 10 дона мурч керак бўлади.

ҚАРАМ ТУЗЛАШ

Кечпишар қарамдан олиб, кўк баргларини ва ўртасидаги ўзагини олиб ташлагач тўғрайсиз. Қизил сабзидан ҳам сомонча қилиб тўғралади, нордон олмадан олиб иккига бўлинади ва уруғи олиб ташланади. Ҳамма масаллиқни клиёнкага солиб, туз солиб яхшилаб қориштирилади.

Қарам тоза ювилгач, ёғоч бочка ёки катта сирли кастрюлкага тиғиз жойлаш керак. Яъни идишга тўғралган қарамдан бир қарич қалинликда солиб, муштлаб селини чиқариш зарур. То идиш тўлгунча яна солиб, яна муштлаб тиғизланади. Сўнгра идиш юзига тоза чит ёпиб, қайноқ сувда ювилган ёғоч қопқоқ ёки сопол лаган ёпилади, тепасидан қайноқ сувга пишиб олинган тоза тош бостириб қўйилади. Юк бостиришдан мақсад қарамнинг сели юзага чиқиб қўмиб турсин.

3—4 кундан сўнг бижғиш жараёни бошланади ва 10—15 кун деганда тўхтайди. Агар ҳаво совуқ келса, бижғиш жараёни 1 ойгача чўзилиб кетиши ҳам мумкин.

Бижғиш бошланганда идиш юзасида пуфакчалар ва кўпик пайдо бўлади, буни ёғоч қошиқ билан олиб ташлаш зарур. Ҳар 3—4 кунда бочканинг остигача ўқлов суқиб, газини чиқариб туриш зарур, аммо ўқлов қарағай ёғочдан бўлмаслиги керак, энг яхшиси тол ёғочидир.

Қарам подвалларда ёки балконларда сақланади. Агар юзида моғор пайдо бўлгудек бўлса олиб ташланади-да, чит, қопқоқ ёки тошюк қайнатилиб яна бостириб қўйилади.

Масаллиқ: 50 кило шўрқарам тайёрлаб олиш учун—55 кило қарам, 2 кило қизил сабзи, 0,5 кило нордан олма, 1,2 кило туз керак бўлади.

Карим МАҲМУДОВ,
пазанда.

⊙ Тиббиёт тарихидан

ПАРҲЕЗ ҲАМ МЕЪЁРИ БИЛАН

Эссекелик Миллер ва венециялик Корнаро деган шифокорлар тансиҳатлик ва узоқ умр кўриш учун қатъий ва давомли парҳез буюрардилар. Демак, киши доим бир хил овқат еб юриши керак. Бу тадбир тўғрими ёки нотўғрими? Жумбоқни ечиш учун XVII асрда яшаган инглиз врачи У. Старк ўз устида хатарли тажриба ўтказди. Старк ҳафталаб нуқул бир хил овқат еб юрди: нон ва сув, нон, мой ва сув, гўшт, нон ва сув, нон, мой ва чой. Навбат пишлоқ билан сувга етганда бечора бетоб бўлиб, тез кунда ўлиб қолди. Шунда у 29 ёшда эди.

Марҳумнинг тажрибаларидан кўриниб турибдики, демак нуқул бир хил овқат ейиш ярамайди. Ҳар хил овқатлар организмнинг турли эҳтиёжларини қондириб, ҳаёт ғилдирагини мойлаб туради.

ГУРУЧ САТҲИДА ГАП КЎП

1911 йил ноябрь ойларида врач Макс Мошковский атайин хирпаланган гуручли овқатга ўтди. Январь ойларига келиб у «бери-бери» (оғриқ, томир тортиш, паралич) касалига мубтало бўлди. Демак, гуруч сатҳида витамин «В» бўлиб, унинг йўқлиги туфайли киши «бери-бери» касалига дучор бўлар экан. М. Мошковский витамин «В» олиб тузалиб кетди, аммо «бери-бери»нинг асорати қолди. Гуручни атиги бир марта ювиб, шифобахш қобиғини сақлаш керак экан?

З. ЭГАМБЕРДИЕВ.

БИЛАСИЗМИ?

⊙ Россияда илк босма китоб 1564 йилнинг биринчи мартида Иван Фёдоров томонидан чоп этилган.

⊙ Илк китоб босилган кундан то Улуғ Октябрь революциясигача 550 минг номда китоб чоп этилган бўлса, 1918 йилдан 1971 йилгача 2,4 миллион номда китоб ва брошюра нашр қилинди. Уларнинг умумий тиражи 38 миллиард нусхадир.

⊙ СССРда 8,5 минг газета нашр этилади. Уларнинг йиллик тиражи 30 миллиард нусхадан ортиқдир. 6 мингдан ортиқ журнал ва вақтли нашрлар мавжуд.

⊙ Мамлакатимизда 360 минг кутубхона бўлиб уларда 3,3 миллиард нусха китоб ва журналлар бор.

⊙ 50 мингдан ортиқ китоб магазинлари ва киоскалари харидорлар хизматида.

⊙ Полиграфия корхоналаримиз ҳар минутда уч минг, бир кунда эса 4 миллион китоб босиб чиқаради.

⊙ Китоблар мамлакатимизда 145 тилда, шу жумладан, СССР халқларининг 89 тилида чоп этилади.

⊙ Ўзбекистонда ҳозирги пайтда ҳар йили 1913 йилдагига нисбатан 200 марта кўп китоб босилмоқда.

МАШИНАЛАРГА МАИШИЙ ХИЗМАТ

Тошкент шаҳрида шахсий машиналар йилдан-йилга кўпайиб бораяпти. Уларни ўз вақтида ремонт қилиш вазифаси «Узавтотехобслуживание» бошқармасининг корхоналари зиммасига юклатилган.

Кейинги ойларда бошқарма устахоналарида автомобилларни капитал ва жорий ремонт қилиш ишлари сифати бир мунча яхшиланди. Техника хизмати станцияларининг умумий қуввати бир мунча оширилди. Натижада, машиналарни ремонт қилиш вақти тезлашди. Барча эски жиҳозлар янгилари билан алмаштирилди.

4-станцияда машиналарни масофадан туриб ювиш ва уларни қуритиб берадиган махсус мосламалар ишга туширилди.

1 ва 2-станцияларда тормозларнинг созланганлигини аниқлаб берадиган махсус стендлар ўрнатилди.

«Узавтотехобслуживание» бошқармасини зарур эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш яхшиланди. Бошқарма мутахассислари кучи билан автомобиль заводининг талонлари бўйича «Жигули» машиналарини ремонт қилиш учун ҳамма шароитлар яратилди. Бундан ташқари ишлаб чиқариш базасида машиналарга хизмат кўрсатадиган кўчма станция ҳам ташкил қилинди.

Келгуси йили Чилонзорда «Запорожец» машиналарини капитал ремонт қилиб берадиган янги станция ишга туширилади. Бу станция бир йилда 7 минггача машинага хизмат кўрсатади.

Беш йилликнинг охирига бориб ишга тушириладиган техника хизмати станцияларида 15 мингта машина ремонт қилиб берилади. 1975 йилда 50 минггача машинага хизмат кўрсатиш имконияти яратилади. Бу ҳозирги бажарилаётган юмушларга қараганда икки марта кўпдир.

Рассом табассуми

Сўзсиз сурат.

А. Ҳакимов расми.

МАЙМУНЛАР УЧУН ТЕЛЕВИДЕНИЕ

Голландиядаги Вассенар шаҳрининг ҳайвонот боғи директори кун давомида одамларга тикилавериб чарчайдиган маймунларнинг бештасига қафас ичига телевизор қўйиб, бир соат танаффус берадиган бўлиб қолди. «Бизнинг аждодларимиз»ни ҳаммасидан ҳам болалар учун эшиттиришлар, табиат ҳақидаги ҳужжатли фильмлар, шунингдек музика кўрсатувлари кўп қизиқтиради. Ҳозирги вақтда ҳайвонот боғи дирекцияси телерекламанинг маймунларга таъсирини ўрганаяпти.

АПН.

СИЧҚОНЛАР ВА АВТОМОБИЛЛАР

Италиянинг Милан шаҳри марказида жойлашган савдо кўчаларида автомобиль ҳаракати тақиқланган. Эндиликда улардан фақат пиёдаларгина юриши мумкин. Универсаль магазинлар, кўпгина дўконлар, ресторанлар ва барларнинг эгалари дастлаб бу қарорни олқишлаб кутиб олдилар. Бироқ тез вақт ичида савдо маркази сичқонлар кўпайиб кетганлиги оқибатида катта зарар кўра бошлади. Афтидан, автомобиллар чиқарадиган заҳарли газ ва шовқин зараркунандаларга ҳам ёқмаган бўлса керак. Машиналар кўчаларда кўринмай қолиши билан, шаҳар марказида сичқонлар кўпайиб кетди.

Эндиликда савдогарларнинг ўзлари янги тартибга кескин қарши чиқмоқдалар: дастлаб харидорлар уларнинг магазинларига серқатнов эдилар, эндиликда эса уларни сичқонлар чўчитиб қўйди шекилли, кам келадиган бўлиб қолишди.

АПН.

«Серка».

Г. Киквадзе фотоэтюди. (ТАСС фотохроникаси).

Ғиёсиддин ЖАЗОИРИЙ.

Ерёнғоқнинг хосиятлари

Менинг форсча исмим «Бодоми заминий» («Ер бодоми»)дир. Лекин баъзилар «Пистаи Шомий» («Шом пистаси») деб ҳам атайдилар. Менинг пайдо бўлган жойим Бразилиядир. Ҳозирги пайтда жуда кўп мамлакатларда, жумладан, Эронда ҳам ўсаман. Менинг «Орошид» номли ёғимдан овқат учун ва саноатда фойдаланадилар.

Ўсимлигимнинг гули икки хилдир. Бири катта ва сариқ рангли. Иккинчиси кичкина бўлиб ,ўсиш бошлаганда бу гуллар тупроққа тўкилади ва униб чиқади.

Менинг, асосан, мағзимдан фойдаланадилар. Мағзимда ёғ моддаси билан бирга, «А», «Б», ва «У» витаминлари бор. Мендан олинадиган ёғ ёқимли ва тоза бўлиб, ундан дорисозлик саноатида камфора ёғи ҳозирлаш учун ишлатилади.

Форсчадан **Маҳмуд ҲАСАНОВ** таржимаси.

ЧОЙХЎР ЭЛЛАР

Жаҳон пазандалигидан лавҳалар

Ўзбек халқи ўзини жуда чойхўр деб билади, эрталаб, тушда, кечқурун, овқатдан олдин ва кейин, иш пайтида, дам олганда, суҳбат қурганда, бўш вақтларида чой ичилади. Қишда совқотмаслик учун ҳам чой ичилади, ёзда чанқоқни босиш учун ҳам чой ичилади. Ёшлар ҳам, қарилар ҳам, соғлом ҳам, бемор ҳам чой ичади. Лекин шундай бўлишига қарамай биз чойхўрлик борасида ливияликлардан ва англияликлардан анча орқада турар эканмиз.

Олимлар дунёда қайси мамлакат аҳолиси кўп чой ичишлигини ҳисоблаб чиқишган. Афтидан, чой ўстирувчи мамлакатлардан Хитой Ҳиндистон, Шри Ланка, Кавказ аҳолиси чойхўрдай туюлар эди, лекин ҳисобларга қараганда, бу халқларда йилига ичиладиган қуруқ чой миқдори ҳар бир кишига 2—2,5 килограммни ташкил этар экан. Аммо, Ливияда ҳар бир киши йил давомида 4,55 килограмм чой истеъмол қилишлиги аниқланган. Ундан кейинги ўринда Буюк Британияликлар турар экан — йилига улардан ҳар бир кишига 4,02 килограмм қуруқ чой талаб қилинар экан.

Дунёда чой ичмайдиган мамлакатлар ҳам бор. Масалан, Жанубий Америка қитъасида, айниқса, Парагвайда чой нималигини билишмайди, улар мате дарахтининг баргини қайнатиб қовоқ идишга қуйиб олишади-да, ўртага қўйиб атрофдан ҳар ким бу какра ичимликни қамиш найчалар билан сўриб ичаверади.

Ўзбекларнинг чойхўрлигига келганда шуни айтиш керакки, бир кунда ҳар биримиз ўрта ҳисобда 3 чойнак чой (3 чой қошиғида қуруқ чой) истеъмол қиламиз, дейлик. Битта кичик қошиқчадаги қуруқ чой 3 грамм келади, учтаси тўққиз грамм, борингки бир кунда ичадиган чойимиз 10 грамм деб олсак, унда йилига 3 килою 650 грамм чой истеъмол этар эканмиз.

М. ШЕРОВ.

ЖОНАЖОН Ватан бўйлаб

ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ФАКТЛАР

СУВДА СУЗУВЧИ ПОЛИКЛИНИКА

Бундан беш йил илгари Ханта-Мансийск миллий округининг дарёларида «Здоровье» деб аталган сузувчи поликлиника пайдо бўлганди. Яхши жиҳозланган бу теплоходда турли касбдаги 11 врач-хирург, педиатр, окулист, гинеколог ва бошқалар, шунингдек, йигирмага яқин ўрта медицина ходими ишлайди. Поликлиника стоматология, тиш-протез кабинетлари, клиник ва биохимик лабораториялар, рентген ва флюорография асбобларига эга.

Сувда сузувчи поликлиниканинг врачлари ҳар ёзда тайгадаги посёлкаларнинг аҳолисини профилактик кўрикдан ўтказадилар. Агар касал кишилар бўлса улар дарҳол диспансер рўйхатига олинади, шундан кейин участка врачлари уларнинг соғлиғини кузатиб туришади. Округнинг минглаб меҳнатчилари доимий медицина кузатувида туради.

Станислав МАЛЬЦЕВ,
АПН мухбири.
Тюмень.

ЖДАНОВ МАШИНАСОЗЛАРИ ЮГОСЛАВИЯГА

Жданов шаҳридаги оғир машинасозлик заводининг коллективи ўз маҳсулотларини 15 дан кўпроқ чет эл мамлакатига жўнатади. «Рекламациясиз ишлайлик!» шиори машинасозлар учун қоида бўлиб қолган. Улар Югославия металлурглари билан яқин алоқа ўрнатишган. Ждановдан бу мамлакатга кўп йиллардан буён домна ва пўлат эритиш асбоб-ускуналари етказиб берилипти. Кейинги икки йирик буюртма Смедероводаги металлургия комбинати ва Зеницадаги комбинат учун бажарилди. Бу — сиғими 50 ва 100 тонналик конверторлардир.

Жданов машинасозлари 1973 йил охирига бориб Югославиядаги турли корхоналар учун яна 136 номдаги 14 буюртмани бажарадилар.

Н. ТАБАКОВ,
(АПН).

БАЛАНД ТОҒЛАР ОША

Ереван яқинидаги Раздан райони тоғларида ноёб темир йўл туннелини қуриш ишлари олиб борилипти. Унинг узунлиги саккиз ярим километр келади. Бу бизнинг мамлакатимиздаги энг узун ер ости «йўлаги» бўлади. Туннель Ижеван — Акстафа линиясида ётқизилмоқда. Арманистон ССР халқ хўжалигининг жадал ривожланиб бориши мазкур йўл қурилишини тақозо этди.

Республикада юк ташиш ҳажми йил сайин ошиб бормоқда, ҳозирги мавжуд линиялар эса бу юкларни ташиб улгуролмаяпти. Янги пўлат магистраль темир йўллари бўлмаган районлар оша ўтади. У республикани жанубдан шимолга томон кесиб ўтиб қўшни қардош республикалар — Озарбайжон ҳамда Грузия билан боғлайди. Йўлни мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан келган тажрибали мутахассислар қурмоқда.

Живан БАЛАГЕЗЯН.
АПН мухбири.

АМУР ПЎЛАТИ

Комсомольск на Амуредаги «Амурсталь» металлургия заводида пўлатни термик усул билан ишловдан чиқариш учун янги катта цех қурилипти. Бу цехни шу йил фойдаланишга топшириш кўзда тутилган. У Шарқий Сибирь ва Узоқ Шарқ саноати учун махсус нав пўлат етказиб беради. Узоқ Шарқ бундай пўлатни шу вақтгача олисдан олиб келарди.

«Амурсталь» заводи Узоқ Шарқ металлургиясининг тўнғич корхонасидир. Саккизинчи ва тўққизинчи беш йилликлар давомида бу ерда узлуксиз пўлат эритадиган икки установка қурилди. Электр пайванд ва эгри шаклдаги трубалар цехини қуриш лойиҳалаштирилмоқда.

«Амурсталь» металлурглари шу йилнинг ўзидаёқ завод қудратини 1 миллион тонна пўлат ишлаб чиқариш даражасига етказиш мажбуриятини олишди.

Евгений БУГАЕНКО,
АПН мухбири.

ОЛТИ БУЮМГА—СИФАТ БЕЛГИСИ

Чебоксаридаги электр аппаратлари заводи ишлаб чиқараётган яна олти буюмга-пўлат эритиш печлари ва оралиқ релеларидаги технология режимини бошқариш учун мўлжалланган ҳамда электр системаларида фойдаланиладиган уч хил автомат регуляторга давлат Сифат белгиси берилди. Бу завод мамлакатимиздаги шу хил корхоналарнинг энг йириги ҳисобланади.

Чебоксарликлар ҳозир ўз маҳсулотларининг ярмидан кўпроғини аъло даражада ишлаб чиқармоқдалар, ўн беш хил буюмда эса давлат Сифат белгиси турибди.

— Тўққизинчи беш йиллик мобайнида заводимизда маҳсулот ишлаб чиқариш 1,6 баравар кўпайиши керак, — деди корхона директори Константин Яковлев, — бундай ўсишга меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилади.

Петр СИМКИН.
(АПН).

АЁЛЛАР, СИЗЛАР УЧУН

Ярославль области. Углич заводи тамғаси босилган хотин-қизларнинг соатлари мамлакатимизда ҳам, «Чайка» соати экспорт қилинаётган чет эл мамлакатларида ҳам яхши маълум.

СУРАТДА «Чайка»нинг янги намуналари.

В. Вонога фотоси. (ТАСС).

● *Умри боқий дўстлик*

Венгер фильмлари фестивали

Шаҳар кинопрокати идораси Венгрия Халқ Республикасининг Тошкентда ўтказилаётган экономикаси ва техникаси кунлари муносабати билан венгер фильмлари фестивали ташкил қилди.

Кинофестиваль программасидан қардош ва дўст мамлакат киноижодкорларининг кейинги йилларда яратган бир қатор фильмлари ўрин олган.

Дўстларимиз кинофестивали «Спутник» кинотеатрида бошланиб, келгуси ҳафтанинг охиригача давом этади.

Қисқа хабарлар

Самарқанд почта-телеграф станциясига ўрнатилган автомат-телеграф қадимий шаҳарни мамлакатимизнинг ҳар қандай йирик аҳоли пункти билан боғлай олади. Авваллари бошқа шаҳарлар билан боғланиш учун телеграммаларни Тошкент орқали транзит ёрдамида жўнатишга тўғри келар эди. Автомат телеграммаларни жўнатишнигина тезлаштириб қолмай, уларни қабул қилишни ҳам тезлаштириш имконини беради.

Термиз станциясида янги алоқа корхонаси — темир йўл почтамти қурилди. Икки қаватли бинода темирйўлчилар посёлкасининг алоқа бўлими, шаҳар сортировка ва газета экспедицияси жойлашади. Термизга ва область районларига келадиган барча почта шу ерда қайта ишланади.

(ЎзТАГ).

Қардошлар хизматида

Республика қўғирчоқ театрининг бир группа санъаткорлари қардош Қозоғистон ССРга гастролга жўнаб кетишди. Улар икки ҳафта давомида республиканинг бир неча областлари колхоз, совхозлари меҳнаткашлари ҳузурида ўз маҳоратларини намойиш этишади.

— Қардошлар ҳузурига жўнаб кетган санъаткорларимиз орасида, — деди мухбиримиз билан суҳбатда театрнинг бош режиссёри И. Ёқубов, — республикада хизмат кўрсатган артистлар Т. Маҳрамов, Н. Зайниддиновлар ҳам бор. Артистлар томошабинларга концерт программасини намойиш этишади. Бу программа Бирмада ҳам муваффақият қозонган эди.

ҲАВАСКОРЛАР СОВХОЗ ДАЛАЛАРИДА

Чилонзор районидаги Глиэр номли маданият уйи бадиий ҳаваскорлари Сирдарё область Боёвут районидаги 3-совхоз меҳнаткашларига шу кунларда кўнгилдагидек маданий хизмат кўрсатмоқдалар. Яқинда улар шу совхоз деҳқонлари ҳузурида бўлиб, ўз маҳоратларини намойиш этишди. Бундан ташқари, хўжалик дала шийпонини жиҳозлаб беришди.

Шунингдек, маданият уйида Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 50 йиллиги юбилейи муносабати билан «Ўзбекистон-севимли ўлка» деб номланган суҳбатли кечалар ўтказилмоқда. Бу суҳбатлар республикамиз областларига, уларнинг шу кунлардаги ҳаётига бағишланган. «Главташкентстрой» ётоқхоналарида ўтказилган ана шундай суҳбатлар Самарқанд областига бағишланди.

Реклама ва эълонлар

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 13|Х да **Севги тумори**, 14|Х да **Этик кийган мушук** (кундузи), **Золушка** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 13|Х да **Ҳалима**, 14|Х да **Қонли тўй**, 15|Х да **Тоғ гўзали**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 13|Х да **Беш кунлик куёв**, 14|Х да **Ойдин** (кундуз соат 12 да), **Қачонгача мой ейсан** (кеч соат 7 яримда).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — ИВАН АНИСИМОВ РАҲБАРЛИГИДАГИ УРГАТИЛГАН АЙИҚЛАР АТТРАКЦИОНИНИНГ ХАЙРЛАШУВ ГАСТРОЛЛАРИ.

Кино

13 ОКТЯБРДА

Мен — Шаповалов — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «ЎЗБЕКИСТОН», ҲАМЗА номли, «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ»; «СПУТНИК» (кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Угай она — «ВОСТОК» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (кечқурун).

Ниҳоллар (тоқ соатларда), **Чунки улар бир-бирларини севдилар** (жуфт соатларда): — «ДРУЖБА».

Она муҳаббати — «КЎКЧА» (кечқурун).

Оқ бўрилар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Дайди (2 серия) — НАВОИЙ номли (17.20, 20.00).

14 ОКТЯБРДА

Мен — Шаповалов — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «ЎЗБЕКИСТОН», ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), ҲАМЗА номли (19.00, 20.45).

Угай она — «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Оцеола — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Дайди (2 серия) — НАВОИЙ

Робинзон Крузонинг ҳаёти ва ажойиб саргузашти — «КЎКЧА» (кечқурун).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

13 ОКТЯБРЬ КУНДУЗ СОАТ 12, 15 МИНУТ ВА КЕЧ 7 ЯРИМДА
14 ОКТЯБРЬ КУНДУЗ СОАТ 12.15 МИНУТ, 3 ВА КЕЧ 7 ЯРИМДА

ИВАН АНИСИМОВ РАҲБАРЛИГИДАГИ

ЎРГАТИЛГАН АЙИҚЛАР

АТТРАКЦИОНИнинг

Хайрлашув гастроллари

ОЛДИНДАН БИЛЕТ СОТИШ КАССАСИ КУНДУЗ СОАТ 12 ДАН ИШЛАЙДИ.

Цирк ёнида «1-Экспресс», 1, 4, 19, 24, 25, 30, 41, 49, 52, 54, 78-автобусларнинг сўнгги бекати жойлашган.

РИНГДА — ЁШЛАР

Фоторепортаж

Шаҳримиздаги «Ёшлик» спорт аренасида ёшлар ўртасида СССР Кубоги учун бокс мусобақалари қизғин ўтмоқда. 11 вазн тоифасидаги олишувлар «чарм қўлқоп» усталаримизнинг муносиб ўринбосарлари етишиб келаётганини кўрсатаяпти.

СУРАТЛАРДА: чапда — боксчиларнинг бирорта ҳам ҳужуми судьяларнинг эътиборидан четда қолмайди; Юқорида — ғолиб аниқланди; ўнгда — томошабинлар ҳар бир олишувни ана шундай диққат билан кузатадилар.

В. Белоплотов фотолари.

● *Текинхўрларга шафқат йўқ!*

«АЛДАРКЎСА» ҚЎЛГА ТУШДИ

Алдаркўса ҳақидаги турли-туман латифаларни кўп эшитгансиз. Муҳаммаджон ҳам ёшлигида бундай ҳикоятларни севиб тингларди. Шундай вақтларда у ҳар гал Алдаркўсадек бўлишни ўйлар, одамларни алдаб кетишни орзу қиларди. Фарқи шуки, агар Алдаркўса ўз донишмандлиги билан кўпчиликни кулдириб, уларга ҳузур бахш этса, Муҳаммаджон ҳийла йўли билан кишиларни авраб ўз ҳамёнини қаппайтириш фикрида эди.

Ниҳоят, Муҳаммаджоннинг «машаққатли меҳнат» фаолияти бошланди. У бир неча ой ўз «меҳнати» роҳатини кўрди ҳам. Бироқ...

1952 йилнинг жазирама ёзи Муҳаммаджоннинг эсидан сира чиқмайди. Шу йили арзимаган бир иш туфайли, сири фош бўлиб эл олдида шарманда бўлди. Айниқса, икки йил қамоқ жазосини ўташ алам қилди унга. [illegible] Йиллар учқур от сингари тез ўтиб кетди. Ҳаш-паш дегунча, у жазони ўтаб чиқди. Қамоқдан қутилгач, ўзини фойдали ишга урмоқчи ҳам бўлди. Лекин, бўйин ёр бермади. Пул топишнинг осон йўлини қидирди. Натижада, 1963 ва 1970 йиллар ҳар бир йил муддатга қамоқ жазосига ҳукм қилинди.

Шу йили ёзда Муҳаммаджон тўсатдан бетоб бўлиб қолди. У 10-шаҳар касалхонасининг терапия бўлимига ётқизилди. Бу ерда ҳам у тинч турмади. «Касби» хуруж қилиб қўймади. Муҳаммаджон палатасидаги беморлар Ҳ. Ғуломов ва Ҳ. Каримовлар билан танишиб олди. Турли найранглар билан улар қалбига йўл топди. Уччала бемор садоқатли дўст бўлишди. Муҳаммаджон «дўстлари»га ўзининг исмли, масъул идорада ишловчи шахс қилиб кўрсатди.

— Темир йўл бошқармаси [illegible] ўринбосари бўлиб ишлайман, — деди у ҳамроҳларига, — ҳеч тор- [illegible] топилади. Мабодо, қурилиш материаллари ёки бирон нарса керак бўлиб қолса, марҳамат. «Дўстлигимиз» ҳурмати истаганча олиб беришим мумкин.

Ҳ. Ғуломов ва Ҳ. Каримовлар унинг гапидан анқайиб қолишди. Ўз «дўстлари»нинг масъул идорада ишлашидан қалблари ғурурга тўлди. Улар бундан фойдаланиб, касалликлари туфайли чала қолган ишларини худди шу ерда битирмоқчи бўлдилар.

— Уйда қурилиш олиб бораётган эдик. Шунга бироз тахта-пахта дегандек...

— Қанча керак! — Ҳабибуллонинг оғзидан сўзини юлиб олди Муҳаммаджон. — 10 куб десангиз ҳам сархилидан топиб бераман.

— Телевизоримиз йўқ, болалар ҳар куни жанжал қилишади. Энди биттасини олиб бермоқчи эдик, афсуски, касалхонага тушиб қолдик.

— Бизнинг базада жуда зўр [illegible] бор. Пулини бера қолинг. Тузалиб чиқинг, албатта ўзим олиб бераман.

Касалхонадан чиққандан сўнг, кўп ўтмай, Муҳаммаджон «дўстлари» дийдорига тўйиш баҳонасида уларникига йўл олди.

— Соғиниб кетдим, — деди Ҳабибулло Ғуломов билан қучоқлашиб кўриша туриб у эшик тагида.

— Қуюқ суҳбат бошланди. Ниҳоят, Ҳабибулло телевизордан сўз очди. Эртагаёқ олиб беришга ваъда қилди Муҳаммаджон. Эрталаб. Ҳ. Ғуломов айтилган жойга келди. Уни бу ерда Муҳаммаджон кутиб олди. Ҳабибуллодан 250 сўмни санаб олгач, «кутиб тур, мен ҳозир омборхонадан олиб чиқаман», дея ичкарига кириб кетди. Шу кетганча Муҳаммаджон қайтиб чиқмади.

Ҳ. Каримов ҳам ўз қўли билан тахта учун 550 сўм санаб берди-ю, қуруқ қолаверди. Муҳаммаджон уни ҳам омборхона олдида пойлатиб жуфтакни ростлаб кетди.

Қинғир ишнинг қирқ йилдан кейин ҳам қийиғи чиқар экан. Кўп ўтмай, «Алдаркўса» қўлга тушди. Э. Юсупов бошчилигидаги Ленин район халқ суди найрангбоз, ҳеч қаерда ишламайдиган, турар жойи [illegible] Муҳаммаджон Мусажоновни қаттиқ режим билан тўрт йилга озодликдан маҳрум этди.

М. ОРИФЖОНОВ.

Кўча тасодифлари

ГАИ БЮЛЛЕТЕНИ

Йўл ҳаракати қоидаларида мана бундай қатъий банд бор: «Ҳайдовчи ҳаракат олдидан йўловчиларни хавфсиз олиб бориш шароитлари тўла таъминлаганлигига ишонч ҳосил қилиши зарур. Трамвай, троллейбус ва автобусларнинг ҳайдовчилари эшиклар яхши ёпилгандагина ҳаракатни бошлашлари лозим ва навбатдаги бекатга етгунча эшикларни очмасликлари керак». Лекин, ҳаракат хавфсизлигининг ана шу кичик қоидасига ҳамма ерда ҳам риоя қилинмаяпти. Йўл ҳаракати қоидаларига бефарқ қараш оқибатида, кўнгилсиз ҳодисалар содир бўлаётир.

Бунга мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Куйбишев кўчасида ҳайдовчи В. Ким ўзи бошқариб бораётган «Икарус» маркали 57—89 номерли машинанинг эшигини очиқ қолдирган. Натижада йўловчилардан бири автобусдан йиқилиб тушган ва жароҳатланган. 2510-автоколонна маъмурияти ўз шофёрининг масъулиятсизлигига қандай муносабатда бўларкин.

Транспорт ходимлари йўл ҳаракати қоидаларининг яна бир бандига кўпинча эътибор бермайдилар. «Ҳайдовчига маст ҳолда транспорт воситаларини бошқариш ман этилади». ГАИ ходимлари бундай иллатли кўринишларга қанчалик курашмасинлар, маст ҳолда транспорт ҳайдаш ҳодисалари ҳамон содир бўлмоқда. Масалан, Тошкент кўчаларида УАЗ-452 маркали, 16—72 ТНД номерли автомобилни тез-тез кўриш мумкин эди. Эндиликда машина ремонтга жўнатилди. Бу иш анчагина чўзилади. Чунки, машинанинг пачоқланганлиги, ойналарнинг синиб кетганлиги кўнгилсиз воқеанинг юз берганлигидан дарак бериб турибди. Уни маст ҳайдовчи А. Чумак бошқариб келаётган 41—99 ТНЗ номерли юк машинаси уриб кетди. Ҳайдовчи Сергели районидаги хўжалик ҳисобидаги механизация бошқармасида ишлайди.

Бундан ташқари маст ҳайдовчилар ҳам ҳаракат қоидаларига ҳалал бераяптилар. Яқинда ичиб олган йўловчи Н. Королев катта йўлнинг ўртасидан нотўғри ўтиб бораётганда уни мотоцикл уриб юборди. Натижада маст йўловчи ва мотоцикл ҳайдовчиси жароҳатланишди.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Телевизор

13 ОКТЯБРЬ
ШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 17.30 Кўрсатувлар программаси. **Ўзбек тилида:** 17.35 «Гулька-Бамбулька». Болалар учун мультфильм 2-3-сериялари. 18.00 «До-ре-ми-фа-соль». Болалар учун музикали программа. 18.30 «Аҳолига кўплаб маҳсулотлар». 19.00 «Ахборот» информацион программаси. **Москва кўрсатади.** 19.15 «Правда» газетасининг сиёсий шарҳловчиси Ю. А. Жуков телетомошабинлар саволларига жавоб беради. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 20.00 «Экран куйлари». 20.40 «Ахборот» информацион программаси. 21.00 «Қизлар даврасида». **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 Рангли телевидение. V Бутуниттифоқ телевизион фильмлар фестивалининг лауреат фильмлари. «Соялар чошгоҳда йўқолади». Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 2-серияси (ўзбек тилида).

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 17.30 «Эртанги кўзловчилар». Телевизион очерк. 18.00 Рангли телевидение. «Музикали учрашувлар». 18.30 Рангли телевидение. Хоккей бўйича СССР чемпионати. **«Динамо»** (Москва). — **«Торпедо»** (Горький) Учинчи бўлим. В. И. Ленин номли Марказий стадион спорт саройидан олиб кўрсатилади. **Тошкент кўрсатади.** 19.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Сенинг замондошинг» (ўзбек тилида). 19.45 Реклама ва эълонлар (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 20.00 «Концерт залида». 20.45 «Қадрдон кулба». Телевизион бадиий фильм премьераси. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Эртанги кун». Телевизион ҳужжатли фильм (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.**

Учинчи программа. 18.00 дан Душанба кўрсатади.

14 ОКТЯБРЬ
ЯКШАНБА

БУТУНИТТИФОҚ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 9.25 Кўрсатувлар программаси. 9.30 Янгиликлар. **Ўзбек тилида:** 9.40 «До-ре-ми-фа-соль», Болалар учун музикали программа. Такрорий кўрсатув. 10.10 «Коля, Оля, Архимед». Мультфильм. 10.30 Ёзувчилар — болаларга. **Москва кўрсатади.** 11.00 Кўрсатувлар программаси. 11.05 Янгиликлар. 11.10 Ўқувчилар учун. «Будильник». 11.40 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан». 12.40 «Орлёнок» телестудияси ёш мухбирларининг Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. В. Гризодубова билан учрашуви. 13.40 «Музикали киоск». 14.10 Қишлоқ янгиликлари. 15.10 Рангли телевидение. Мультипликацион фильмлар программаси. «Сеҳрли таёқча». «Ўзинг ким?», «Майти Маус». 15.40 М. Карим шеърлари. 16.10 Санъат усталари — қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларига. **Тошкент кўрсатади.** 17.00 Кўрсатувлар программаси. 17.05 Болалар учун мультфильм. **Рус тилида:** 17.15 «Кичкинтой» программаси. 17.45 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 18.00 Рангли телевидение. V Бутуниттифоқ телевизион фильмлар фестивалининг лауреат фильмлари. «Соялар чошгоҳда йўқолади». Телевизион бадиий фильмнинг 3-серияси. 19.10 «Ахборот» информацион программаси. **Москва кўрсатади.** 19.30 Ҳалқаро панорама. **Тошкент кўрсатади.** 20.00 «Экран хандаси». Такрорий кўрсатув. 20.40 «Бугун — Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги ходимлари куни». «Олтин водий» программасининг махсус сони. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. 22.30 Футбол бўйича СССР чемпионати. **«Шахтёр» (Донецк) — «Арарат»** (Ереван). 2-тайм. Донецкдан олиб кўрсатилади. **Тошкент кўрсатади.** 23.15 Тунги музикали программа.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. ЎҚУВ ПРОГРАММАСИ. 10.00 Ўқитувчилар учун консультация. 1—3-синф. «Тиниш белгилари ва уларнинг ишлатилиши» (ўзбек тилида). 10.30 Рус мактабларида ўзбек тили. 5-синфларга мўлжалланган қўлланма асосида ишлаш. **Рус тилида:** 11.10 Болалар учун фильм-концерт. 11.45 «Пётр 1». Бадиий фильмнинг 1—2-сериялари. **Москва кўрсатади.** 17.00 Рангли телевидение. Адабий асарларни экранлаштириш. «Қор малика». Бадиий фильм. 18.30 Рангли телевидение. Киносаёҳатчилар клуби. **Тошкент кўрсатади.** 19.30 Киноэкран янгиликлари. Реклама (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 20.00 Эдуардо Де Филиппо. «Инсон ва жентельмен». Ленсовет номидаги Ленинград Давлат театри спектакли. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 «Жасорат хотиралари». Ҳужжатли фильм (ўзбек тилида). 23.00 Катталар учун мультфильм. **Москва кўрсатади.**

Учинчи программа. 15.30 дан Тошкент кўрсатади.

4 бет Тошкент оқшоми
13 ОКТЯБРЬ, 1973 й.

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КУЧАСИ, 15-УЙ.

ИНДЕКС 64579. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р—00901. Нашр В—2307.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33.02-49 дан 33.02-58 гача, Эълонлар бўлими—33.81-42.